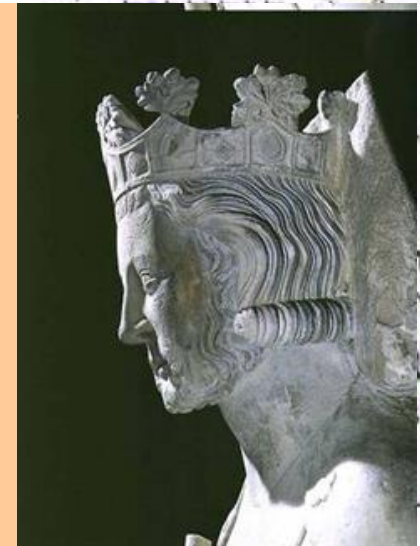

קיצור תולדות הנצרות המאה התשיעית קרל הגדול

יסכה הרני

הרס בהוראת קונסטנטין V

נצחון האיקונות

ניקפורוס הפטריארך
דורך על קודמו הפטריארך
האיקונוקלאסטי יוחנן VII

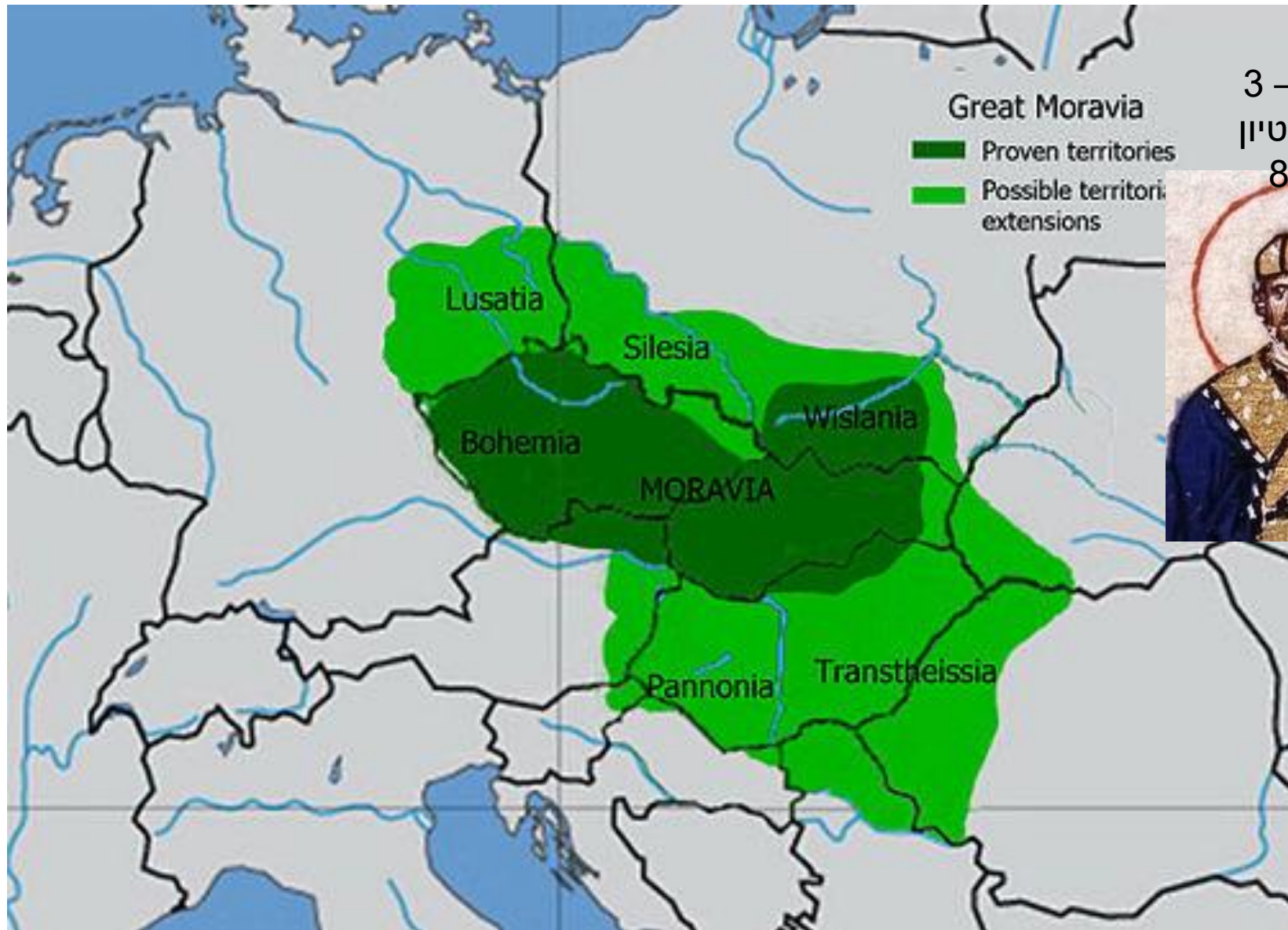
ללמד בלי אלפאבית וספרים זה כמו לכתוב על המים"

קיריל ומתודיוס לקיסר הביזנטי מיכאל השלישי

רוסיה

מורביה מאה – 9

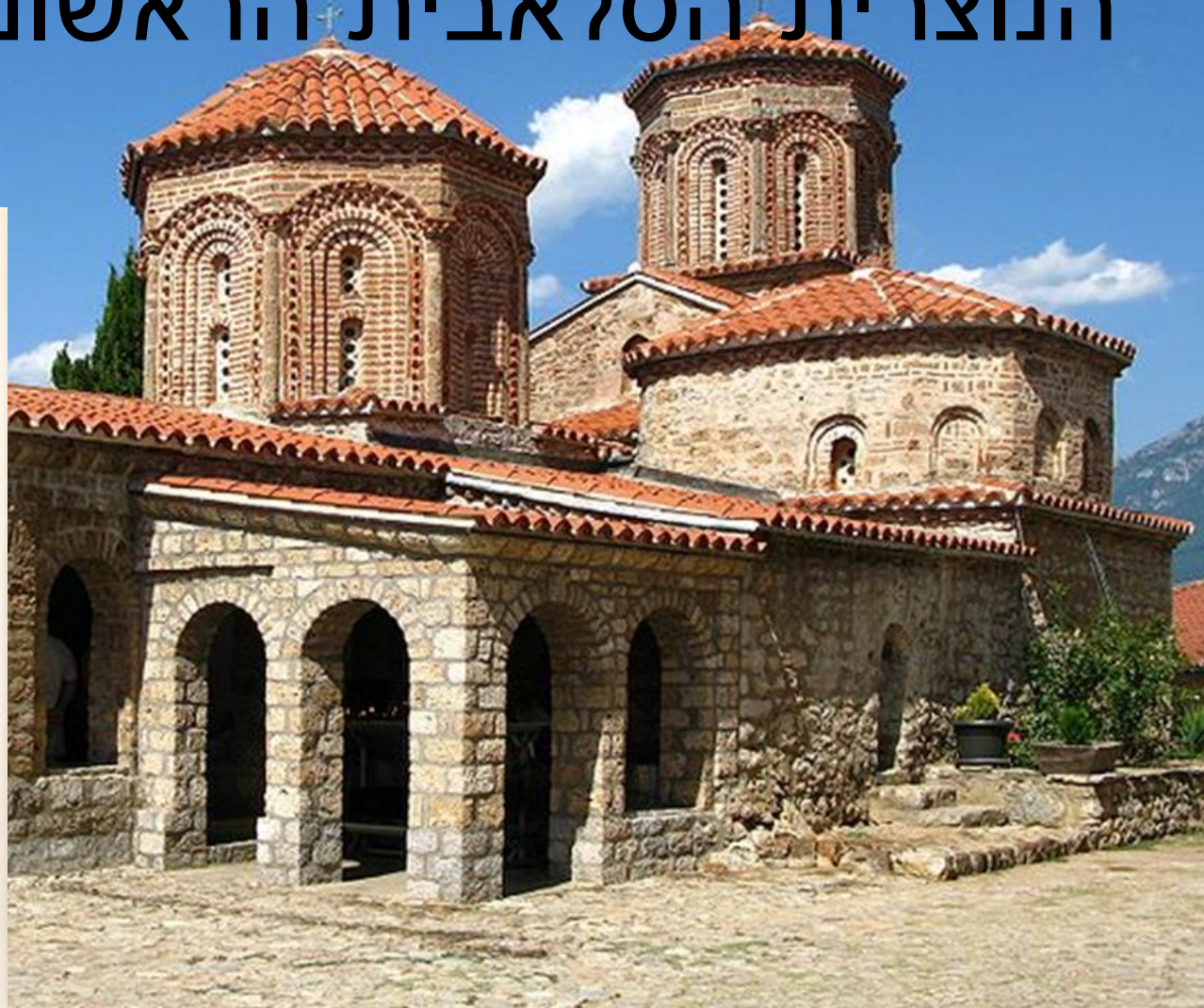
מיכאל ה – 3
קיסר ביזנטיון
867 - 842

קלמנט הבישוף הראשון של אוכריד בימי המלך בוריס, הבולגרי מאה תשיעית

נחום הקדוש, מאה 9, אוכריד ממקימי האוניברסיטה הנוצרית הסלאבית הראשונה

Southeastern Europe
Late Ninth Century

ἀκλεαὶ ὠχέτο πύργω μαίωσιν· Καὶ οὐτω λαφθεῖρας τοῦ γραφῆτος ἀπὸ τοῦ ἁγίου πνεύματος
πρὸς τὸν πατέρα ἔρχομενο ἵπτε θοὺς καὶ γυμνοὺς· Καὶ μὴ γυμνοὺς τῶσι αὐτὰ πρὸς τὸν πατέρα
ἀνταρσίαν ἰδέειν·

ἐμὴ ἰτ ὄ ὄ α
ὁ λῆ ἀφ' ἁρεγε παρατλαίβυ

III 145
820 - 813

π. 11

Κι αὖς γὰρ ὁ μὴ στήριξεν ἡμῶν τοῦ περιστερῆσαι περὶ· ἵπτοις μετὰ πρεσβύταις καὶ ἀμασχύντοις ἀ
περρίπτοις ἡσασλέα· δειλὸν αὐτὸν ἀποκαίρωτες καὶ ἀμαρτον· καὶ ἐξ ἀφελείας· τὰ πῆρω
μαὶ καὶ ἀπομῆτα γρατεῦματα· καὶ τοῖς μὲν οὐ καὶ τὴν ἀόρατον ὄψιν τὸν ἡσασλέωσ· αὐτὸν δὲ ἄφα
...

Viking tribes known as the Rus are established as traders in the region of Novgorod

827

The Arabs get a foothold in Sicily and begin a slow process, not complete till AD 965, of squeezing the Byzantines out of the island

828

The Venetians, acquiring from Alexandria some bones believed to be those of St Mark, build St Mark's to house the valuable relic

838

Vikings from Norway capture Dublin and establish a Norse kingdom in Ireland

843

The iconoclastic controversy ends when Theodora, widow of the emperor Theophilus, officially sanctions the veneration of icons

The division of western Europe into three kingdoms for the sons of Louis the Pious is agreed at Verdun, with lasting consequences

The central Frankish kingdom, Francia Media, becomes one of the great fault lines of European history

c. 850

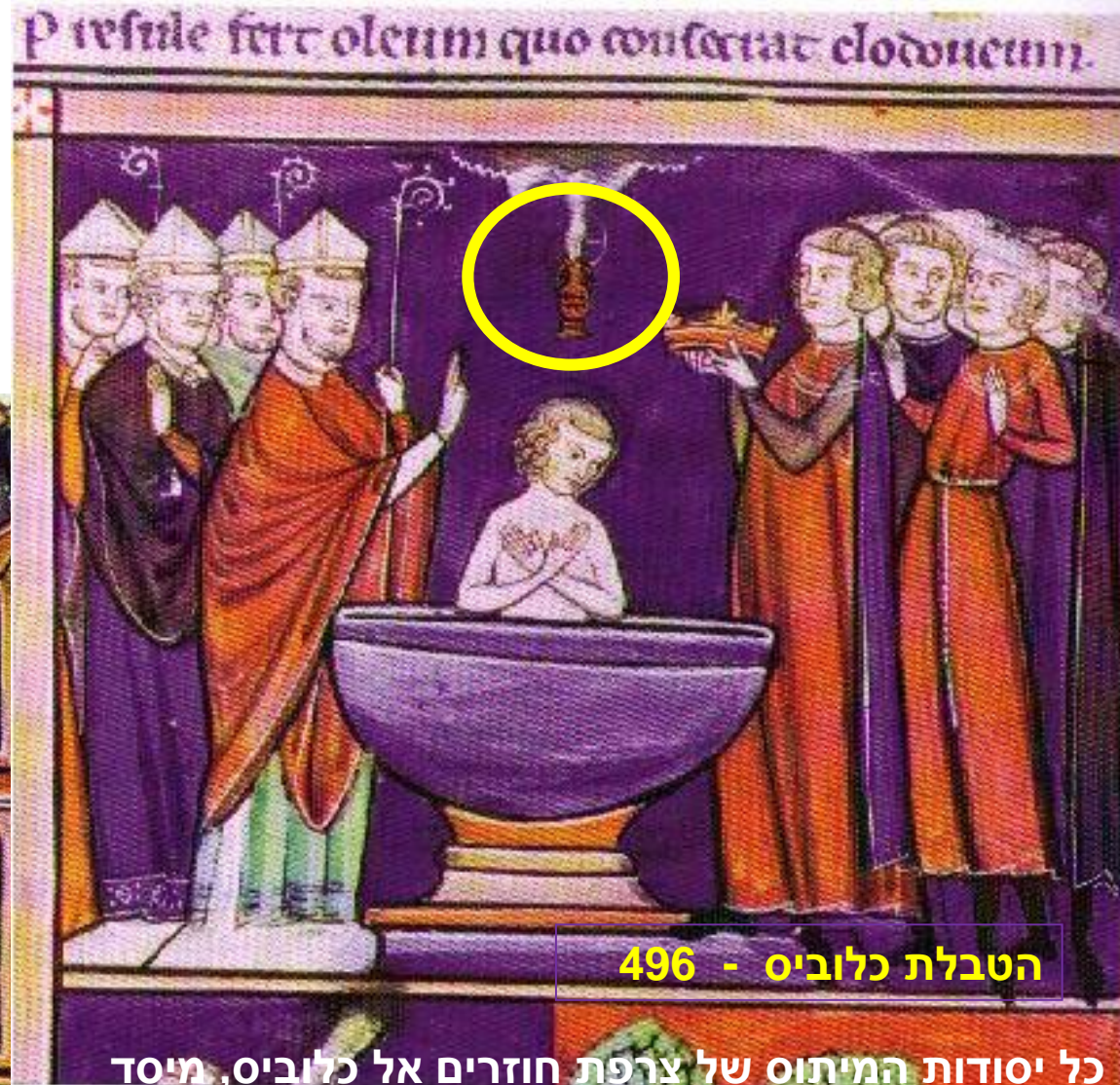
Vikings are by now securely established in the Orkneys, Shetlands and Hebrides, and in much of the Scottish mainland down to Loch Ness

511 – 465 (CHLODOVECHUS) כלוביס

הטבעת של , כילדריך

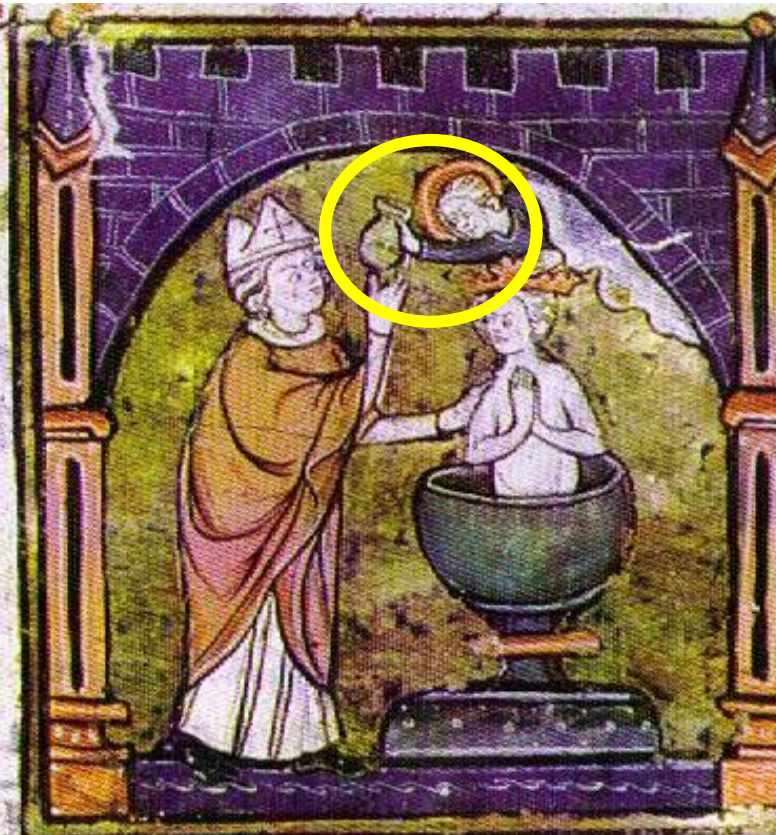

קבר כילדריך בטורניי, בלגיה

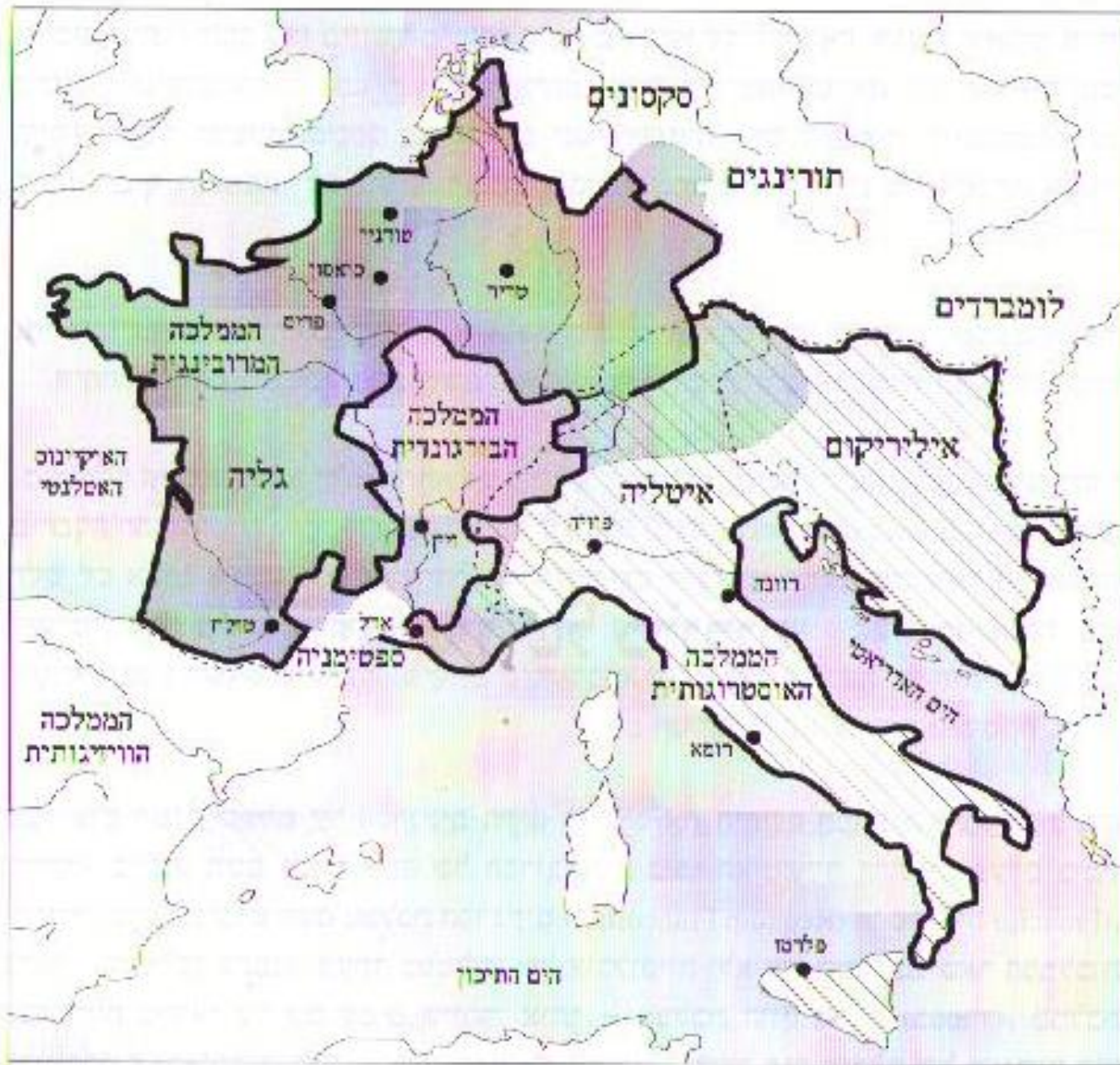

הטבלת כלוביס - 496

כל יסודות המיתוס של צרפת חוזרים אל כלוביס, מיסד שושלת המלכים, והראשון במלכי צרפת אשר נקרא לואי: Clodweg, Hludovicus, Clovi, Louis

הממלכות הגרמניות בראשית המאה ה 6

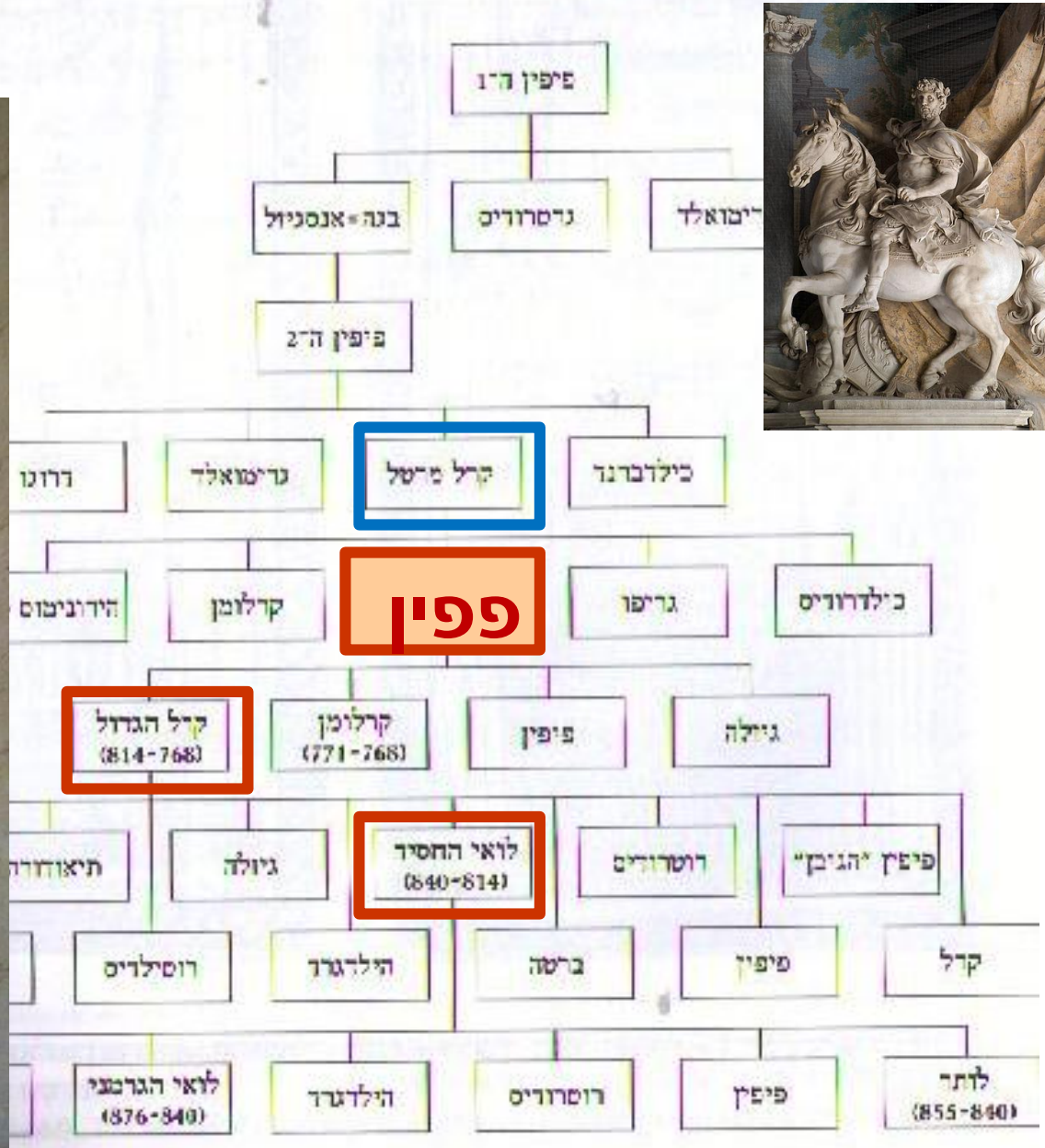

מקרא	תיאור
	גבולות הרזקטיות הרומיות
	הממלכה האוסטרוגותית של תיאודריך
	הממלכה המרובינגית של כלוביס
	גבול התפשטות הממלכה הביזנטית במאה ה-6

Charles Martel   קרל מרטל
(686–741)

לוח גנאלוגי של הקרולינגים

751 – משיחת פפין III ע"י הבישוף בוניפציוס נציג האפיפיור זכריה

"הם עצמם **מלכי הפרנקים**... אשר בידי האיש הקדוש מאוד, שזכרו קדוש,

האדון **האפיפיור סטפנוס**... הוקדשו בשמן המשיחה כמלכים

על יד ההשגחה העליונה בתיווך השליחים הקדושים פטרוס ופאולוס...

ובזמן הבטיח ברכתו, בחסד רוח הקודש, לרמי המעלה בין הפרנקים.

וחייב את כולם, באיום חרם ונידוי, **שלא יעזו לעולם בעתיד לבחור מלך יוצא**

חלציו של אחר, אלא מאלה אשר חסד השמיים מצא אותם ראויים כדי

לרוממם, ואשר האל החליט להבטיח ולהקדיש בתיווך השליחים הקדושים,

ובאמצעות ממלא מקומו, האפיפיור הקדוש"

מתנת פפין. (6.1.754)

פרק 26: ושם (בפונטיון — Ponthion), בקש האפיפיור המבורך ביותר, בדמעות, את המלך הנוצרי ביותר האמור, שיסדיר ענינם של פטרוס המבורך והרספובליקה של הרומאים, על ידי כריתת ברית שלום. (והמלך) הזה הביא מיד על סיפוקו את רצונו של האפיפיור המבורך ביותר, בהשבעו לציית בכל מאודו לכל פקודותיו והתראותיו ועל מנת שייעשה רצונו (של האפיפיור) להחזיר, בכל האמצעים, את האקסארכט של רוונה ואת זכויות הרספובליקה ואדמותיה.

פרק 29: המלך האמור פפין, לאחר שניטהר על ידי הטפתו, ברכתו ותפילתו של אותו האפיפיור הנכבד, יצא אל מקום המכונה קיירסי ושם בכנסו את כל גדולי ממלכתו, הודיעם את ההתראה הקדושה של סמכות האב רם המעלה והחליט יחד עמם להוציא אל הפועל, בעזרתו של המשיח, את אשר קבע עם האפיפיור המבורך ביותר.

"מתנת פפין" - המאורע המכונן של מדינת האפיפיור

הענקת שטחים נרחבים באיטליה לאפיפיור:

ראוונה, הפנטאפוליס = "חמש ערים" ברצועת החוף של הים האדריאטי בין רימיני לאנקונה (בעבר -האקסארכיה של ראוונה)

קרל הגדול תוספת לשטחים בשליטה של האפיפיור:

781 - דוכסות רומא כבסיס, ראוונה, הפנטאפוליס,

חלקים מדוכסות בנוונטו, דרום-מערב טוסקנה, קורסיקה, לומברדיה ועוד מספר ערים איטלקיות.

787 – עוד ערים איטלקיות למדינת האפיפיור.

Patrimonium Petri

השליטה במחוזות מדינת
האפיפיור שמחוץ

"לנחלת פטרוס הקדוש"

(רומא וסביבותיה) התחלקה
בין שלושה גורמים עיקריים:

* בפועל לא היו האפיפיורים מסוגלים לכפות את מרותם
על השטחים הנרחבים וההרריים של מדינת האפיפיור,
והאזור שימר את שיטת הממשל של הלומברדים -
חלוקה למחוזות קטנים רבים שבראשם עומד אציל מקומי
והם מרוכזים מסביב למבצר.

----- Grenze des Pippinischen Schenkungsversprechens

מחוזות (שקבעו פריז) ביזאנטית

מהאפיפיור.

האפיפיור
 אדריאנוס
 (772 – 795)
 "קרל בחד האל
 מלך הפרנקים
 והלומברדים
 ופטריקיוס של
 הרומאים"

La Chanson de Roland

Roncevaux 778

עו הַקָּרֵב, נִהְדָּר, גַּם כָּבֵד עַד מְאֹד,
תַּבְּסוֹת לֹא יַחֲסִיָּה בּוֹ רוּלֵן הַנְּסִיָּה.
הוּא לוֹהֵם בַּחֲגִיית, אִךְ טַקֵּץ שֵׁשׁ-עֶשְׂרֵה
נְגִיחֹת תִּרְפֵּק. לְשָׁרְתוֹ לֹא תוֹסִיף.
וְאִזִּי הוּא שׁוֹלֵף אֶת חֶרְבוֹ דִּירְנָדֵל,
מְדַרְבֵּן אֶת סוּסוֹ אֶל הַמַּיִן שְׁרֵבּוּבֵלָה,
קוֹבְעוֹ הַחֶהָר בַּכֶּכֶד טַבֵּתֵר,
מִשְׁסַף אֶת בְּרֵדִים הַפְּלָדָה וְהָעוֹר,
וְלִשְׁתֵּימִים פִּירֵס אֶת רֹאשׁוֹ בֵּין עֵינָיו.
מִזְעֵטִיק וְגוֹזֵר בְּשָׂרֵית קִשְׁקָשִׁים,
מַפְלֵחַ גִּיפּוֹ עַד אֲגֵן יִרְכִיו. 15.

המלך חגג את חג ה...
ביום המקודש ביו
האדון, בשעת מי
המלך מן התפילה ל
השליח הקדוש פטו
לאו כתר על ראשו ו
הריע: "חיים וניצחון
שהוכתר בידי האל,
ורודף השלום של ה

לאחר תשועות אלה

הוסר תוארו הפטריקי, והוא נקרא **אימפרטור ואוגוסטוס**.

<https://www.youtube.com/watch?v=diwsP8eOpvE>

<https://www.youtube.com/watch?v=d5OFmQ-cQJ0>

840 – 770 איינהרד Einhard

חיי קרל הגדול Vita Karoli Magni

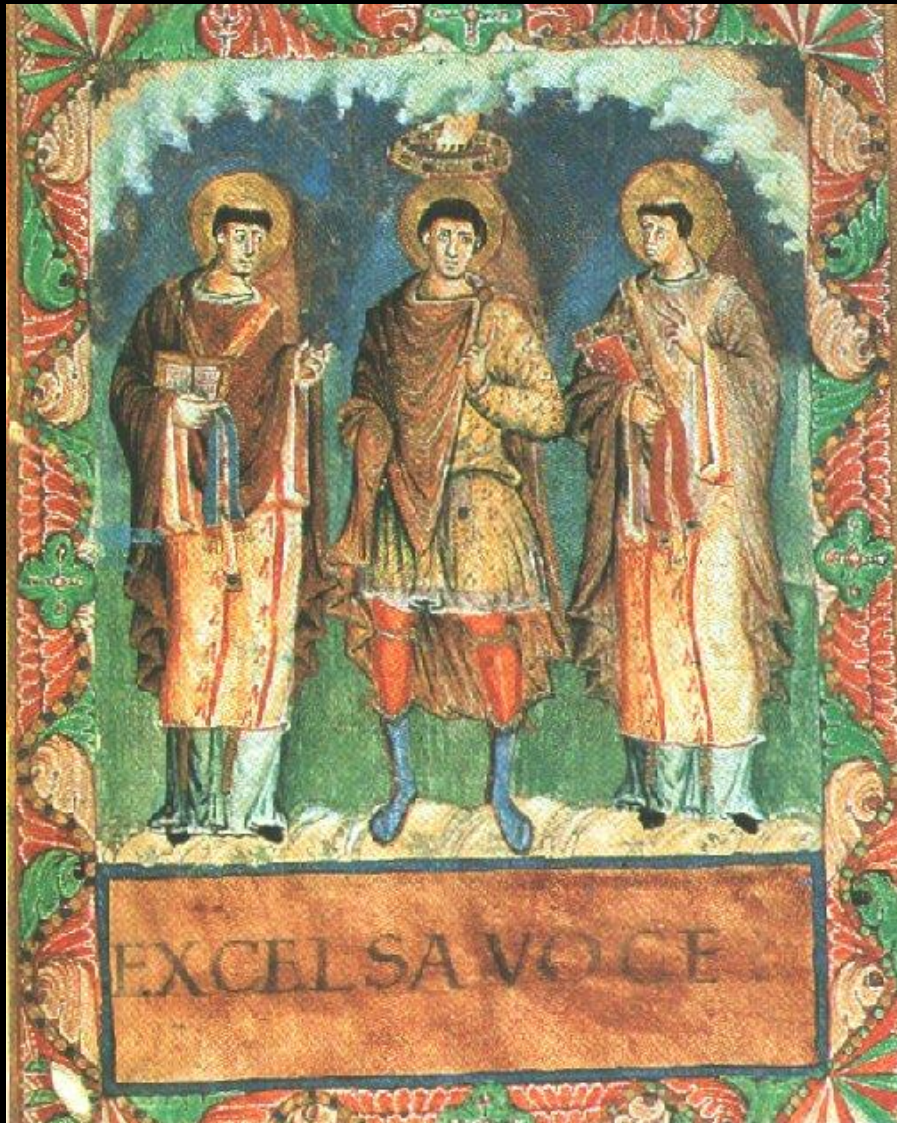
י"ח קרל הגדול:

הוא תמך בעניים במסירות רבה ותרם להם בנדיבות, תופעה המכונה בפי היוונים צדקה, וכן דאג שהדבר ייעשה לא רק במולדתו ובממלכתו, אלא גם מעבר לים — בסוריה, במצרים ובאפריקה, בירושלים, באלכסנדריה ובקרתגו.
הוא נהג לשלוח כסף לכל מקום ששמע שהנוצרים חיים בו בעוני, שכן ריחם עליהם בשל סבלם; מסיבה זו גם השתדל מאוד ליצור קשרי ידידות עם מלכים מעבר לים, כדי שתבוא לנוצרים החיים בשלטונם רווחה והקלה כלשהי.

למלך דוד רודף השלום

פלקוס אלבינוס (=אלקווין) שולח ברכות לקרל הגדול

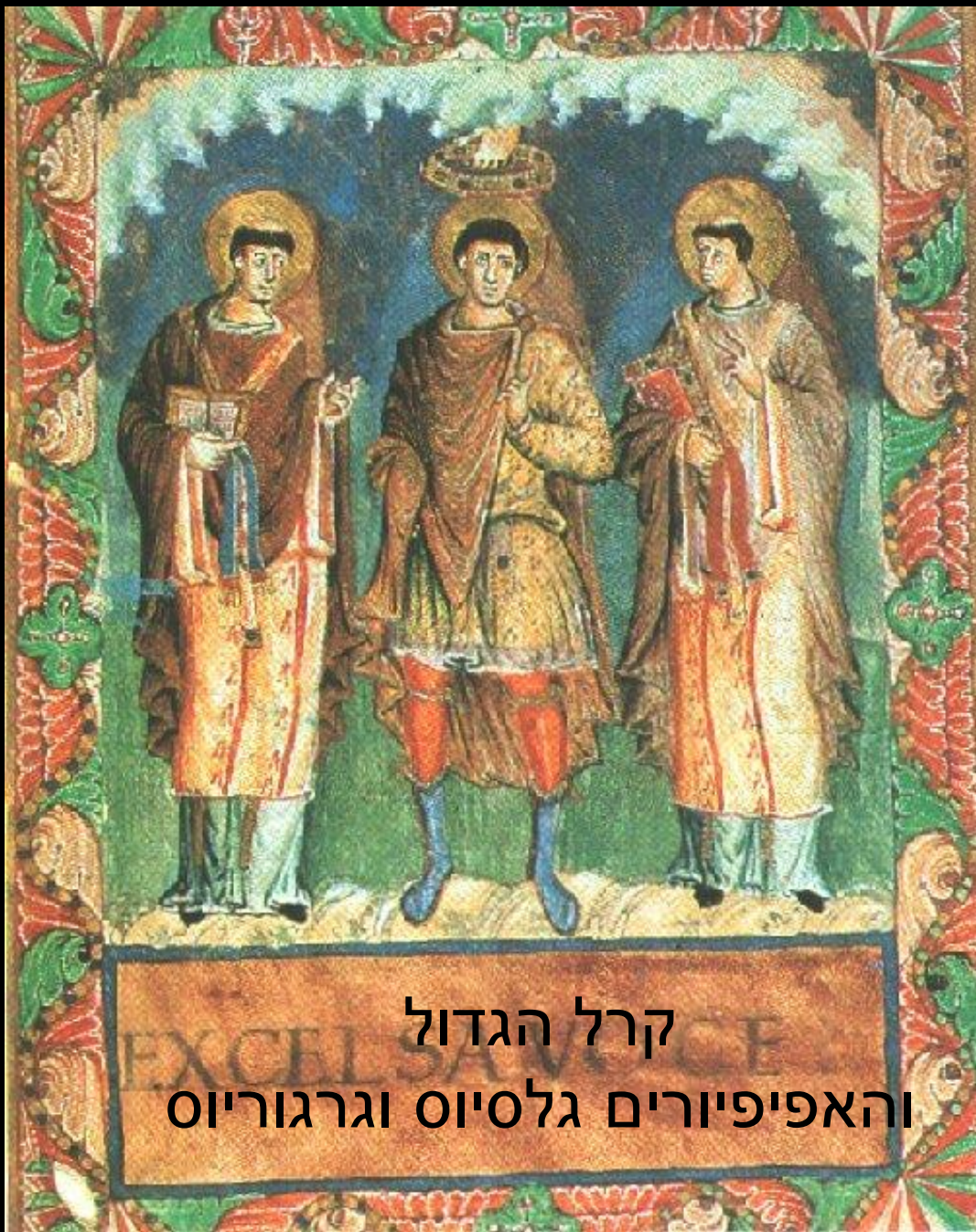

עד כה היו שלוש דמויות נכבדות בעולם, היינו:
העליונה היא האפוסטולית,

המחזיקה בכס מושבו של פטרוס המבורך,
ראש השליחים, כממלא מקומו (VICARIUS)

השנייה היא המעלה האימפריאלית
היא הסמכות החילונית של רומא השנייה,

השלישית היא המעלה המלכותית,
אשר בה הציב אדוננו ישו כריסטוס אותך,
ביעדו אותך למנהיג העולם הנוצרי,

קרל הגדול
והאפיפיורים גלסיוס וגרגוריוס

(השלישית)...

העולה על שתי המעלות

האחרות בעצמה,

מהוללת יותר בחכמה,

נעלה יותר במעלת מלכותך.

הנה כי כן,

עליך לבדך נשענת כל

תשועת כנסיות ישו.

אתה מעניש פושעים, אתה

מנחה טועים, אתה מנחם

אבלים, אתה שמחת הטובים.

בכנסייה באכן

רליקוואריום

אירופה בשנת 814 (מות קרל)

הויקינגים באים!

הויקינגים תוקפים
את אנגליה

דוכסות בנוונטו – לומברדים

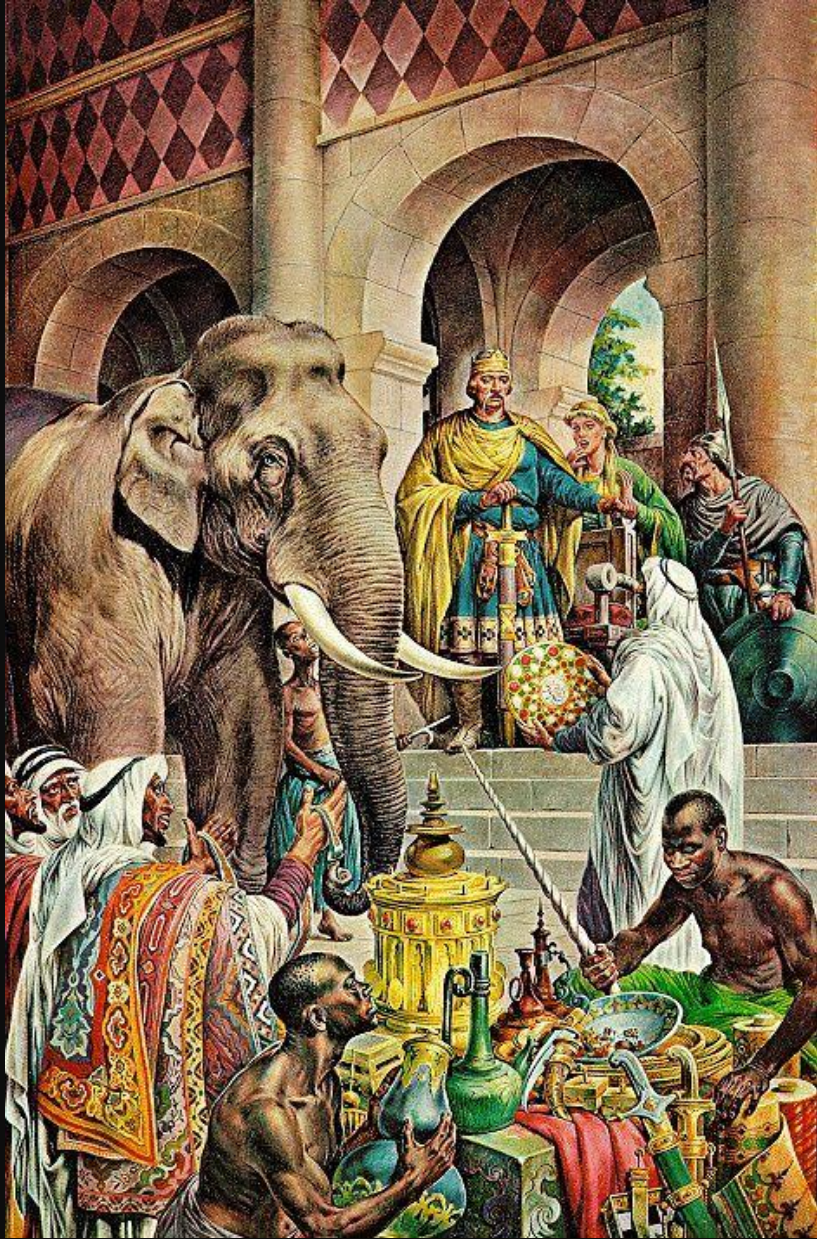
832 – האמירות של סיציליה

הארון א-רשיד

809 – 786

Wikigallery.org - Do not use for commercial use. Do not remove this warning.

801 n. Chr.

Harun al Raschid's Gesandte bei Karl dem Großen.

Gen. v. M. v. Schmidt.

הארון אל ראשיד בבגדאד מקבל פני משלחת של קרל הגדול

באותו יום שב מן המזרח לרומא זכריה בלוויית שני נזירים,
האחד מהר הזיתים והשני ממנזר מר סבא,
הפטריארך של ירושלים שלח אותם אל המלך עם זכריה.
הם הביאו כאות ברכה את מפתחות קבר האדון ומקום הגולגותא,
את מפתחות העיר והר ציון וכן את דגלה של העיר.
המלך קיבלם בנדיבות, אירחם ימים אחדים,
ופטרם מעל פניו בחודש אפריל לאחר שהעניק להם מתנות.

הישגיו המרכזיים של קרל הגדול:

ויטראז' בזליקת קתדרלת גבירתנו הבשורה של מולן,
המאה ה-15

הישגים

יצירת צבא חזק
ומאורגן והגדלת
שטחי האימפריה
באמצעות כיבושים

הקמת בתי ספר
בעזרת
בישופים ונזירים

יצירת מערך ניהולי
מתקדם בעזרת
חלוקת האימפריה
למחוזות ופיקוח על
המושלים

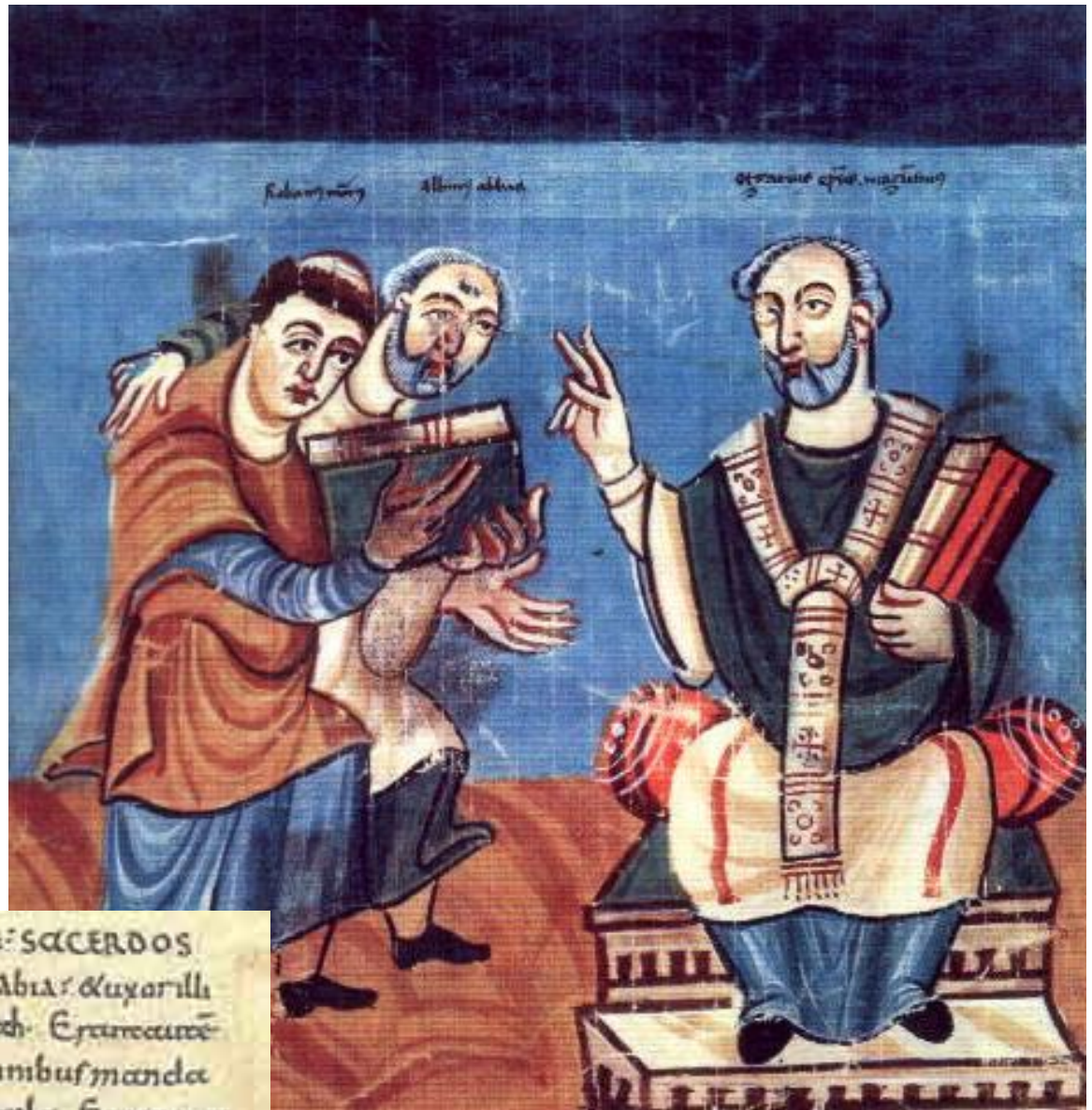
EXPLICIT LIBER IUDICUM.

INCIPIT LIBER RUTH.

IN DIEBUS UNIUS IUDICI
QUANDO IUDICES PREERAN-
facta ē fames in terra isrl. abiitq;
homo de bethleem iuda ut pe-
regri naretur in regione mo-
bitide cū uxore sua ac duobus
liberis. et ipse uocabatur elime-
leech. uxor autē eius noemi. et
duo filii eius unus uocabatur
maalon. et alter chelion. ephra-
taeus de bethleem iuda. In gres-
siq; regionē moabitidem mo-
tabātur ibi. et mortuus ē elime-
leech maritus noemi. remansitq;
ipsa cū filiis. Qui acceperunt
uxores moabitidas. quarū una
uocabatur orpha. et alia ruth.
Manferuntq; ibi decē annos.
et mortui sunt ambo. maalon
uidelicet et chelion. Remansitq;
mulier orbata duob; liberis ac
mērito. et surrexit ut patriā pgeret

MS 1277

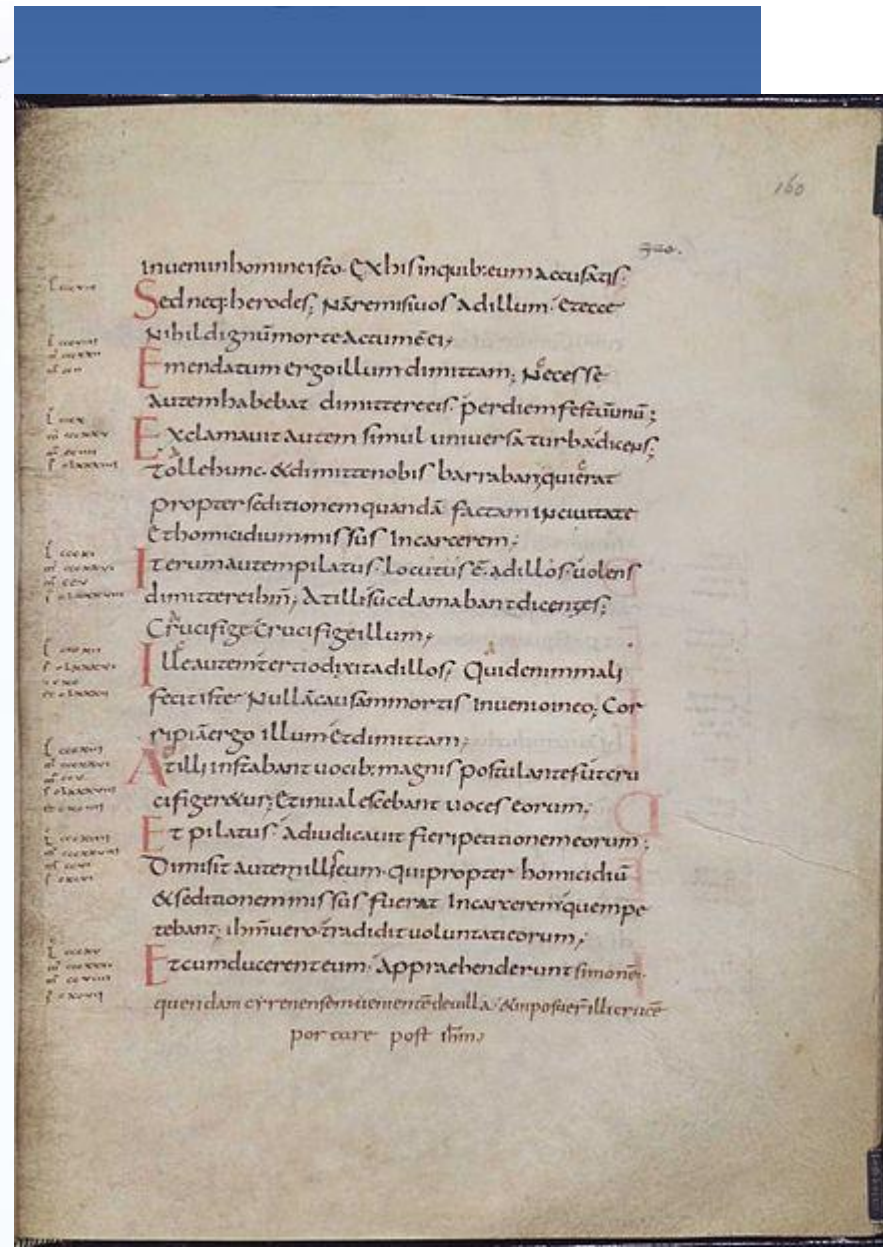
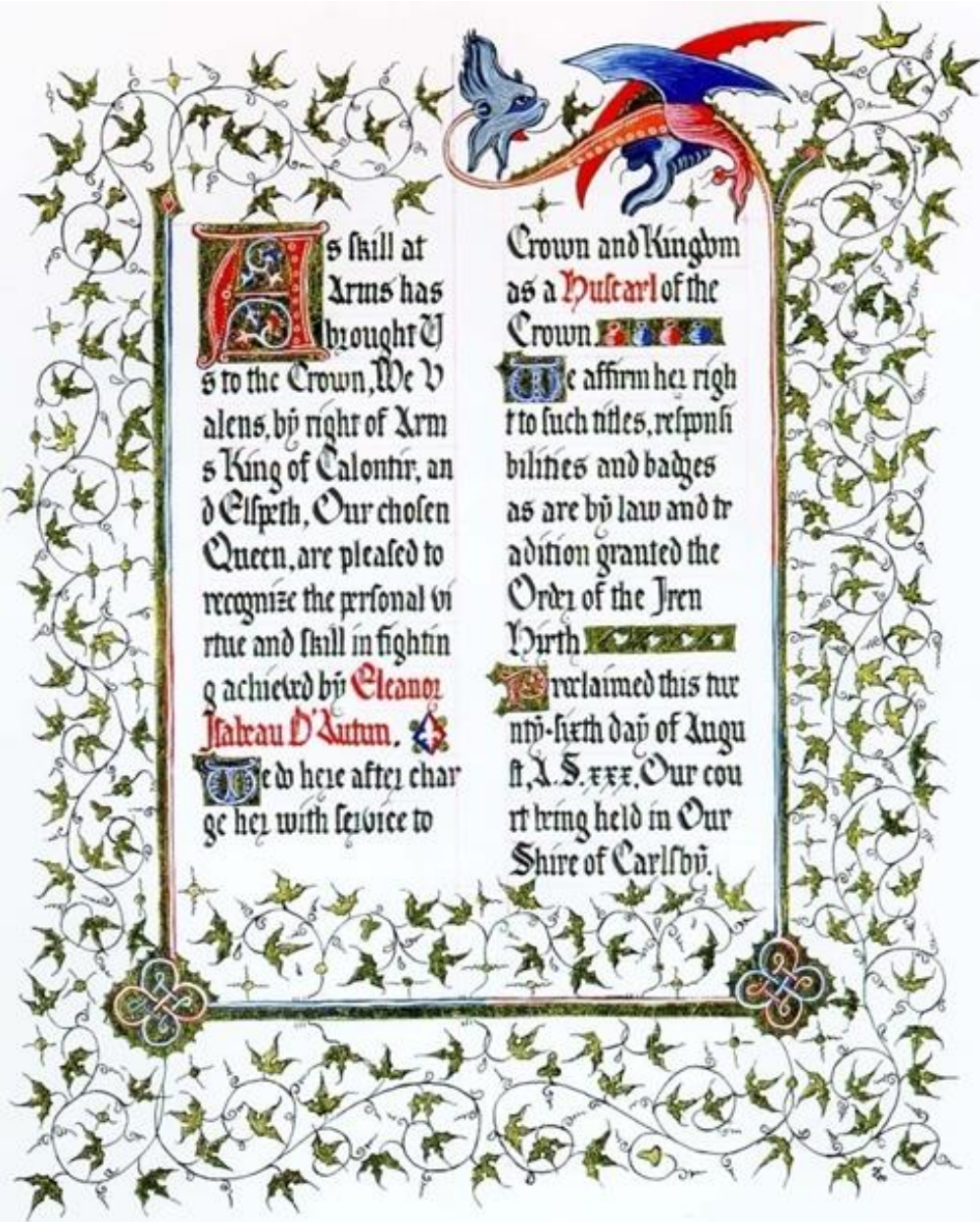
Bible: Ruth, Italy, ca. 1125-1130, Carolingian minuscule

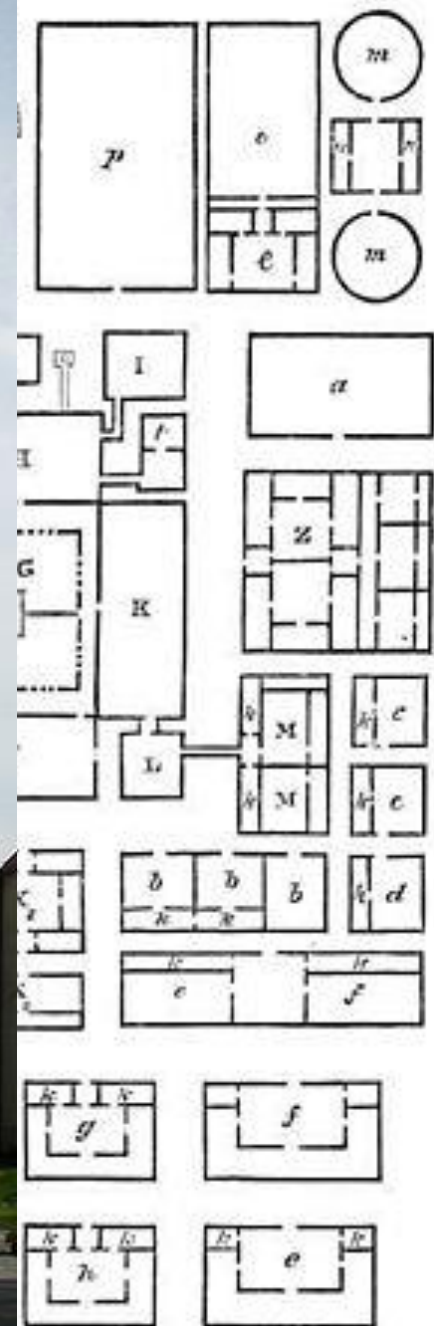
IN DIEBUS HERODIS REGIS IUDAE: SACERDOS
quidam nomine zacharias de uice abia: & uxor illi
desiluabus alphon: & nomen ē elisabeth. Erant autē
iusti ambo antedm: Incedentes in omnibus manda-
tis. & iustificationibus dñi sine querela. Et nomen erāt
illis filius: eo quod eēt elisabeth fidelis: & ambo pro-
cessissent in diebus suis. Factum est autē cū sacer-
dotio fungeretur in ordine uicissuae antedm: se-
cundū consuetudinē sacerdotu: sortētur ut uin

אלקווין ומפעל התיקון
וההעתיקה

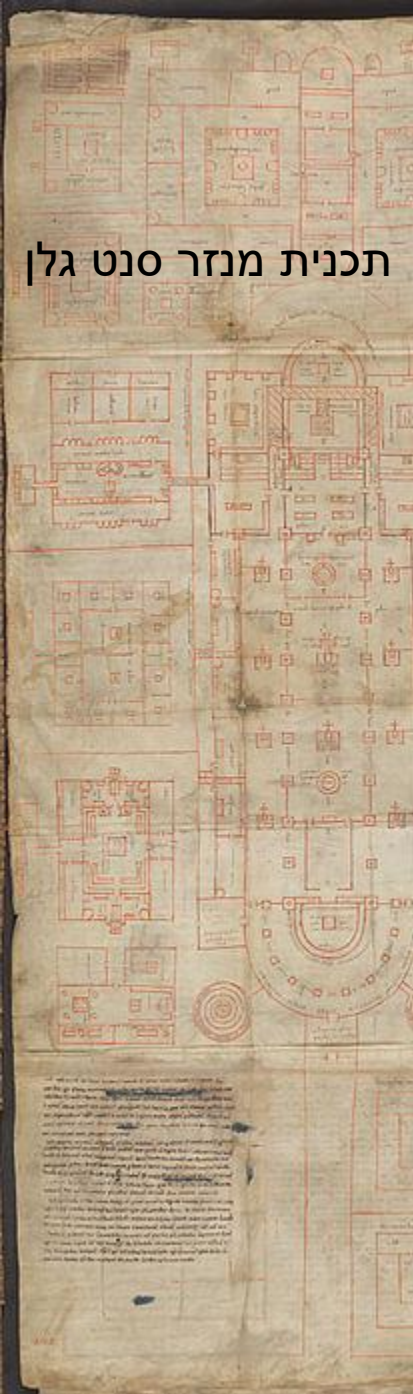
הרנסאנס הקרולינגי

Maria Laach Abbey

תכנית מנזר סנט גלן

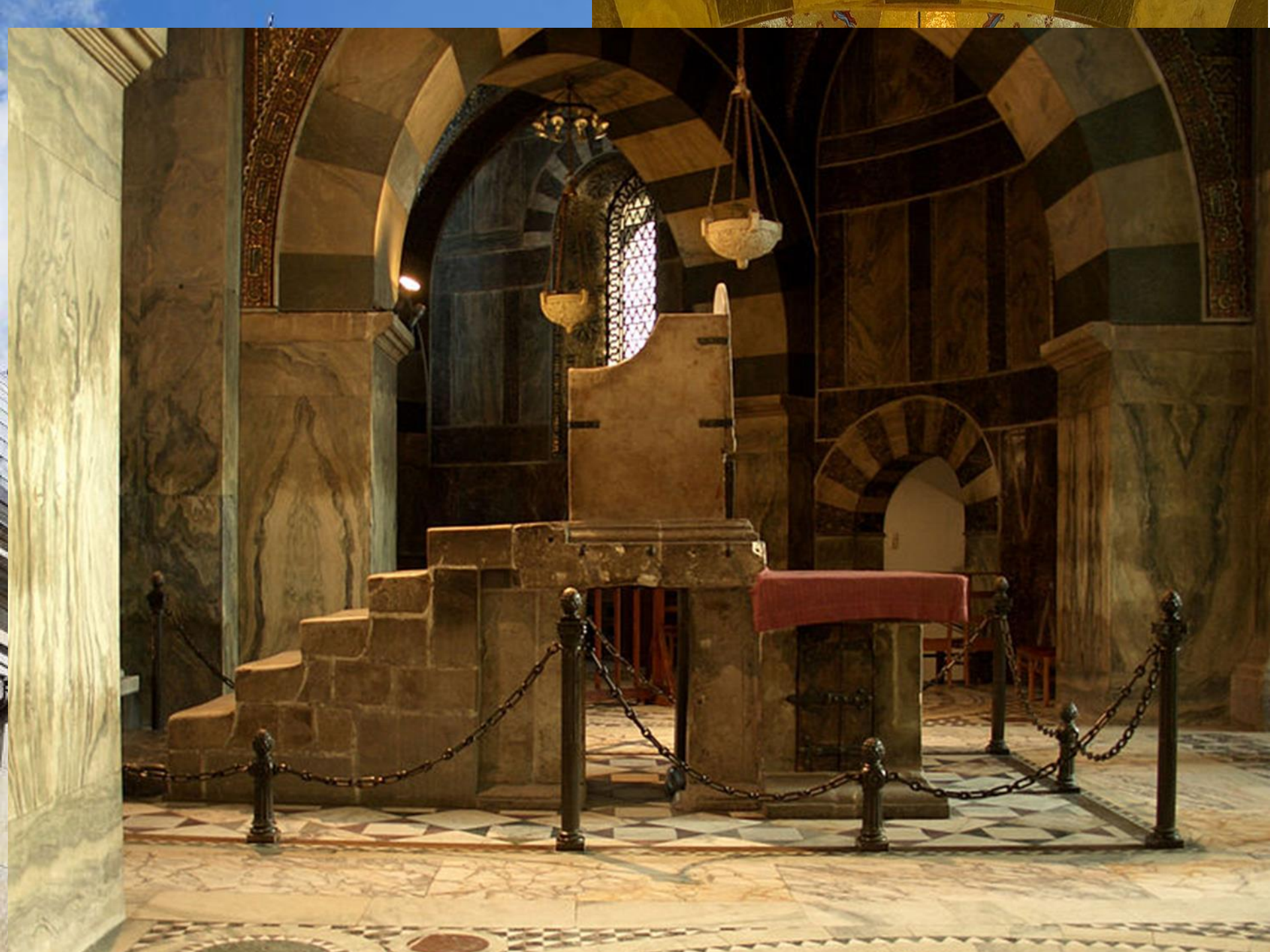

מנזר פולדה

הקדום ביותר

בסגנון הקבר הקדוש

Aachen Gospel

מאה 9-

el

1. תזכיר על מצאי הכנסיות והמנזרים בעיר
הקודש ירושלים ובסביבותיה

2. תזכיר על המנזרים בארץ ההבטחה מחוץ
לירושלים

3. תזכיר על ההוצאות השנתיות של הפטריארך

באנו לעיר הקודש ירושלים והתגוררנו באכסניה
שהקים האימפרטור המהולל ביותר קרל.
כל הבאים לירושלים מתוך דבקותו והדוברים את
השפה הרומית מתקבלים שם בזרועות פתוחות.
ליד אותה אכסניה ניצבת כנסייה לכבודה של מריה
הקדושה, ובזכות נדיבות ליבו של האימפרטור יש
לאותה כנסייה ספר ביבליה מפואר, ושתי עשרה
אחוזות, עם שדות כרמים וגן בעמק יהושפט

In Monasterio sancti Theodosii quod
primum in illo erimo
const[ructum est] monachi LXX
Basilius s[uper eos

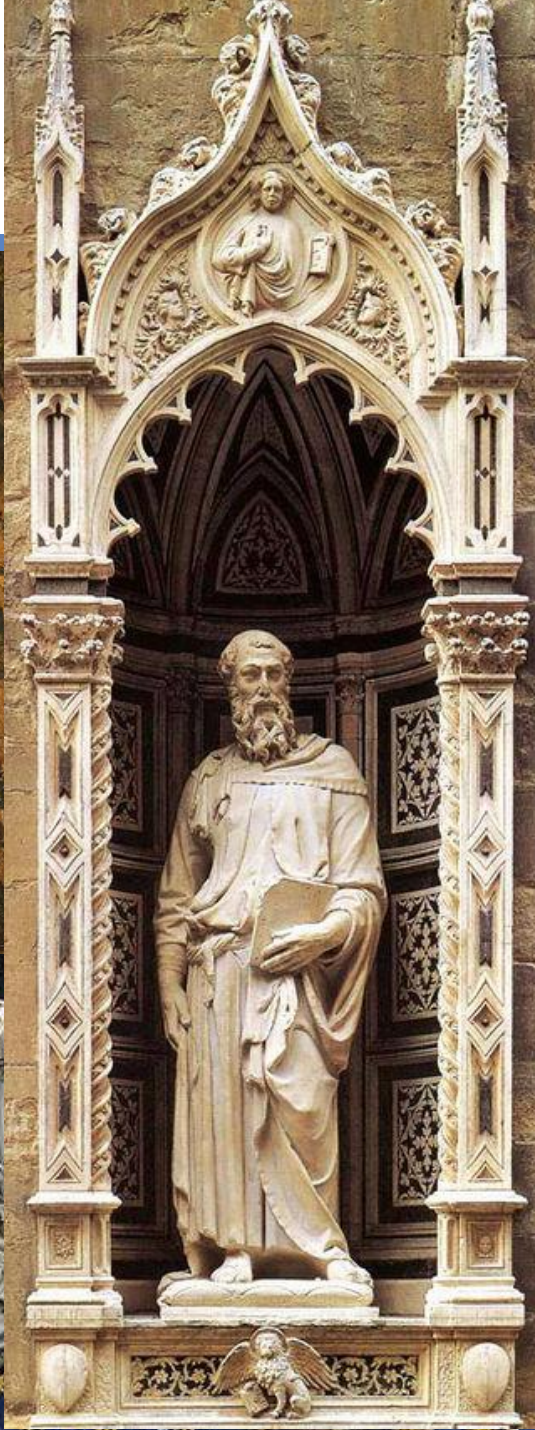
במנזר תאודוסיוס הקדוש,
הראשון שנב[נה] במדבר ההוא
70 מזירים.
בזיליוס [ממונה עליהם]

כנסיית הקבר : סגל הכנסייה מונה 150 איש
'מלבד שלוש האכסניות'
iii Hopitales excepto .)

מנזר נשים ובו 26 נזירות מהן
17 נזירות אלוהים מן האימפריה של האדון קרל
המשרתות בקבר האדון ;
1 ארמיטית מספרד'.

ברנרד הפרנקי 870

מאמאוס באנו אל העיר הקדושה ירושלים והתקבלנו באכסניה של האימפרטור המהולל עד מאוד קרל, שם מתארחים כל הבאים אל המקום ההוא מתוך חסידות ומדברים בשפה הרומית. סמוכה אליה כנסייה לכבוד מרים הקדושה, ולה ביבליה מצוינת הודות לאימפרטור הנזכר, ותריסר בתים, שדות, כרמים וגן בעמק יהושפט. לפני האכסניה יש שוק, וכל העושה שם עסקים משלם לאחראי שתי מטבעות זהב לשנה.

קרל הגדול מכתיר את בנו לווי "החסיד"

מכתב יוחנן השמיני אל קרל הקירח, 877:

קמפניה הייתה כולה עיי חורבות על ידי סראצנים אלה,
שנואי האל. כבר הם עוברים בחשאי את הנהר היורד
מהעירה טיבולי עד רומא והם שודדים את ארץ הסבינים
והמקומות הסמוכים.

הם החריבו את הבזיליקות של הקדושים ואת המזבחות,
את הכוהנים ואנשי הדת בחלקם לקחו בשבי ובחלקם
טבחו במיתות משונות והם הרסו סביב סביב את כל העם
שנפדה בדמו של ישו...

ועתה, הו הדגול מבין הקיסרים, **חוושה נא להצילנו**
מאסונותינו, הקל על מצוקת עמינו, הושט לו יד עצמתך
וגאל את הארץ הזו, אשר צרכיה ציינו בפניך מאז ראשית
כהונתנו, על מנת למנוע, אם אכן תאבד, בזיון הקיסרות
שלך והולדת אבדן כל הנצרות

התפוררות השלטון הקרולינגי החלישה את מרכז אירופה ומערבה והתוצאה –
פלישות הנורמנים מצפון, המגיירים ממזרח, והערבים מדרום

חומות קונסטינופול כנגד הערבים

הפלישה הערבית
ובניית חומות
הגנה לרומא :
החומה
"הלאונינית" 849

המלכים האוטונוניים + הכנסיה הקתולית כבת

הברית המרכזית כנגד האצולה המקומית.

לראשונה הברית האיתנה "בין הכתר למזבח"

שכוונה בעיקרה כלפי האצולה המקומית. גם לכתר

וגם למזבח 2 מטרות משותפות עיקריות:

(1) להחליש את כוחה של האצולה;

(2) לשחרר מקסימום אדמות שנתפשו ע"י האצולה

בסכ"ה - ברית שמטרתה למנוע מעורבות פוליטית

של האצולה, למנוע מהם מעורבות בתהליך בחירת

הבישופים וכו'.

מחזיר לכנסיה את אדמותיה אך מטרת המלך

היתה גם להשיג לו בני ברית כדי לפגוע באצולה

שלה היו נכסים קרקעיים גדולים ולכן עשירה.

- Frankish kingdom, 768
- Conquered by Charlemagne, to 814
- Tributary provinces
- Byzantine Empire
- Battle

0 150 300 miles
0 150 300 kilometers

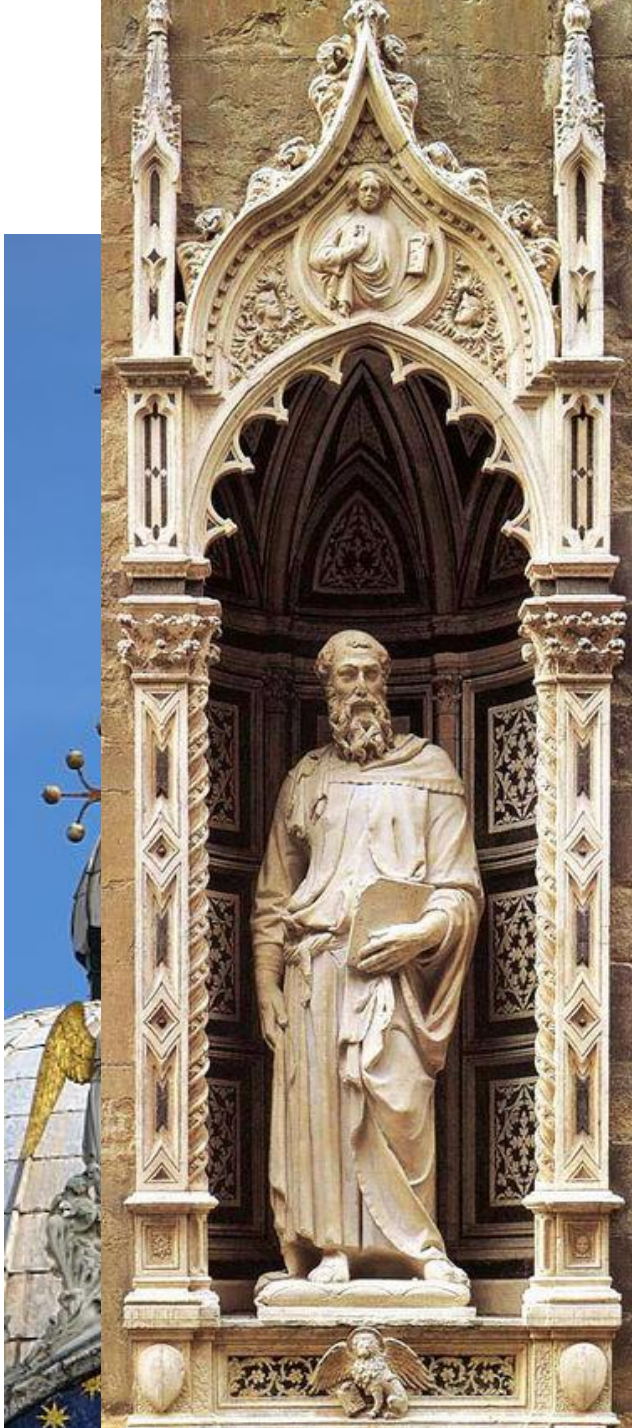

Division of the Empire by the Treaty of Verdun, 843

מרקוס הקדוש מטיף באלכסנדריה

הבאת שרידי מרקוס מאלכסנדריה

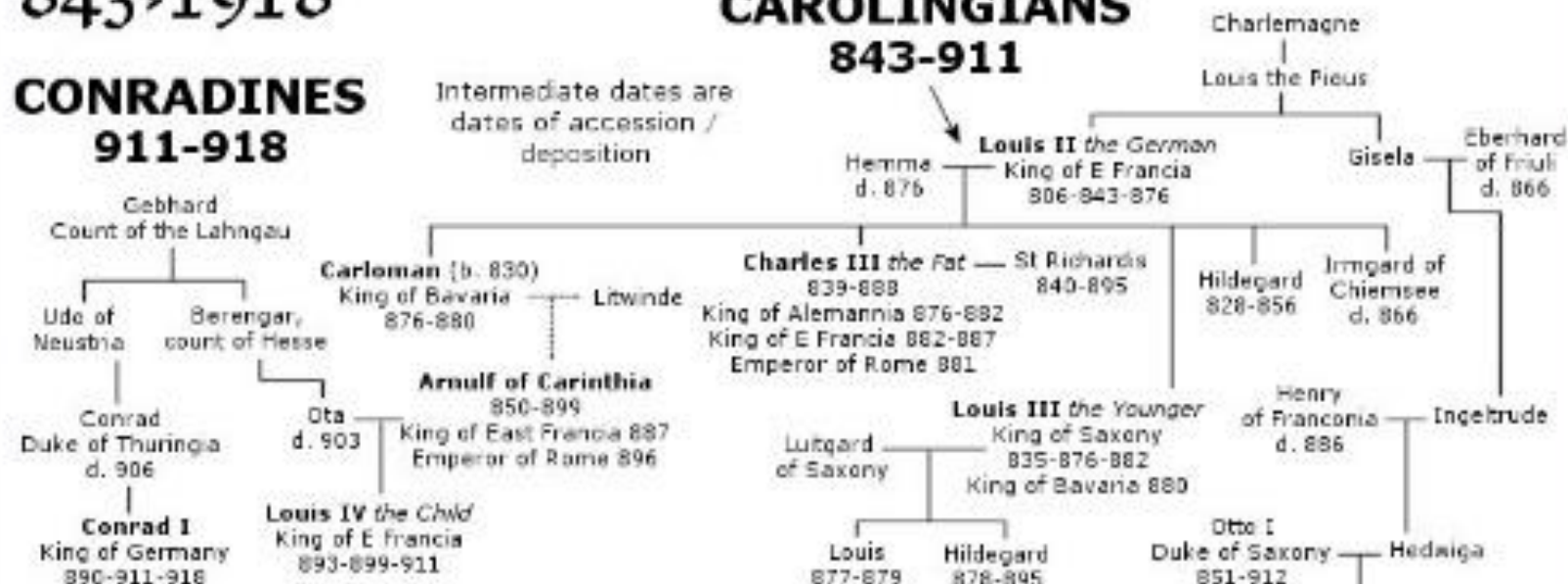
CORPVS DIVI MARCI EVANGELISTAE

FAMILY TREE OF GERMAN MONARCHS

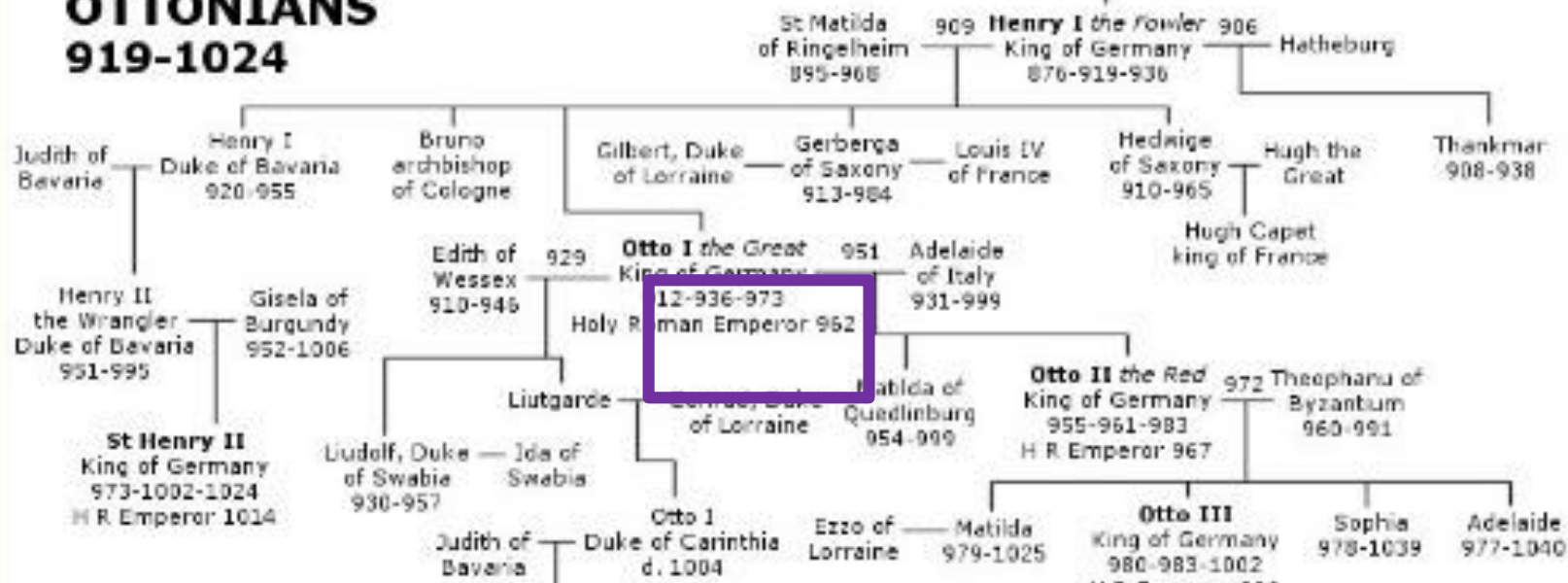
843-1918

CAROLINGIANS 843-911

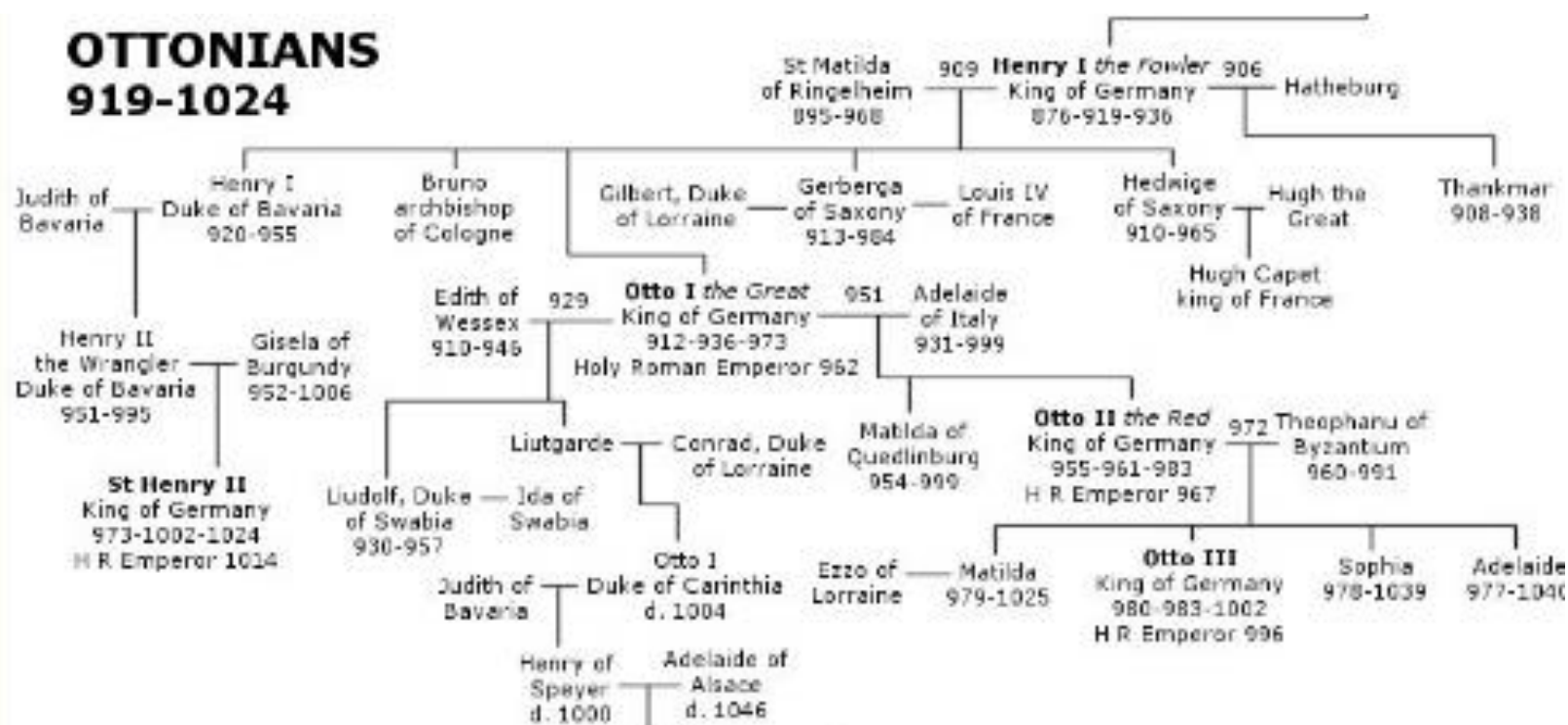
CONRADINES 911-918

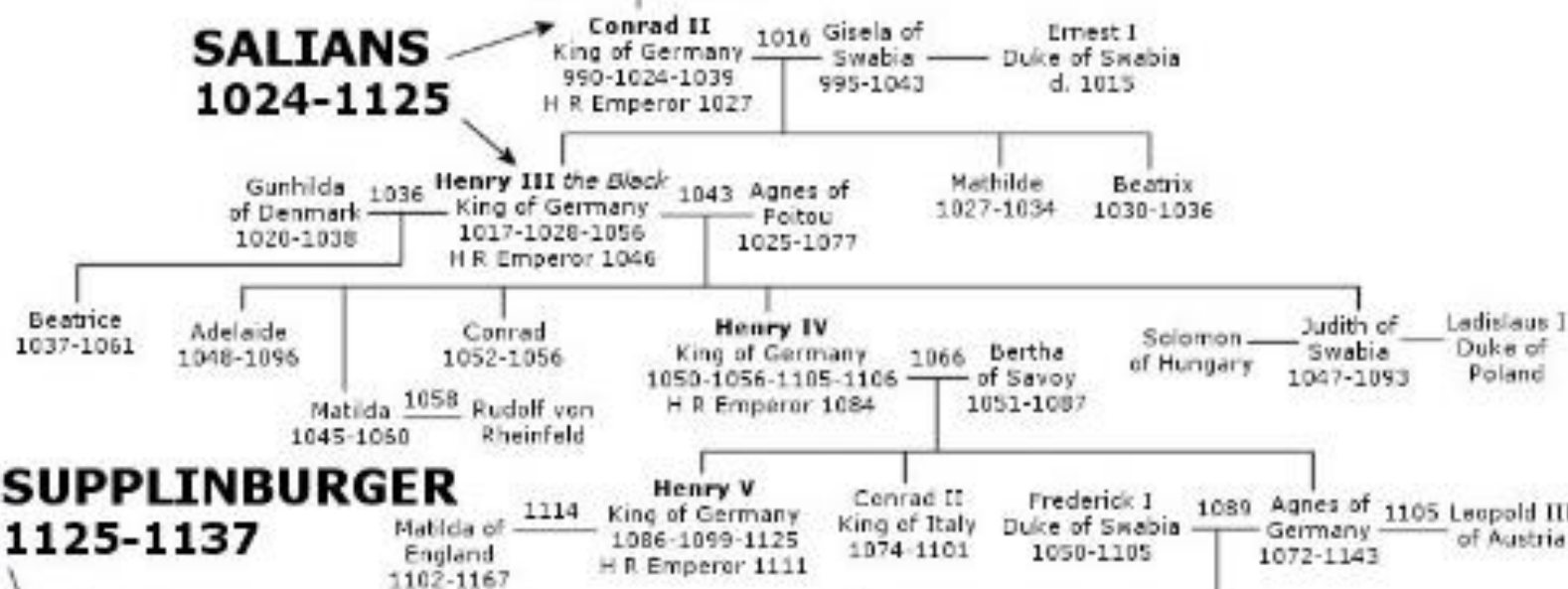
OTTONIANS 919-1024

OTTONIANS 919-1024

SALIANS 1024-1125

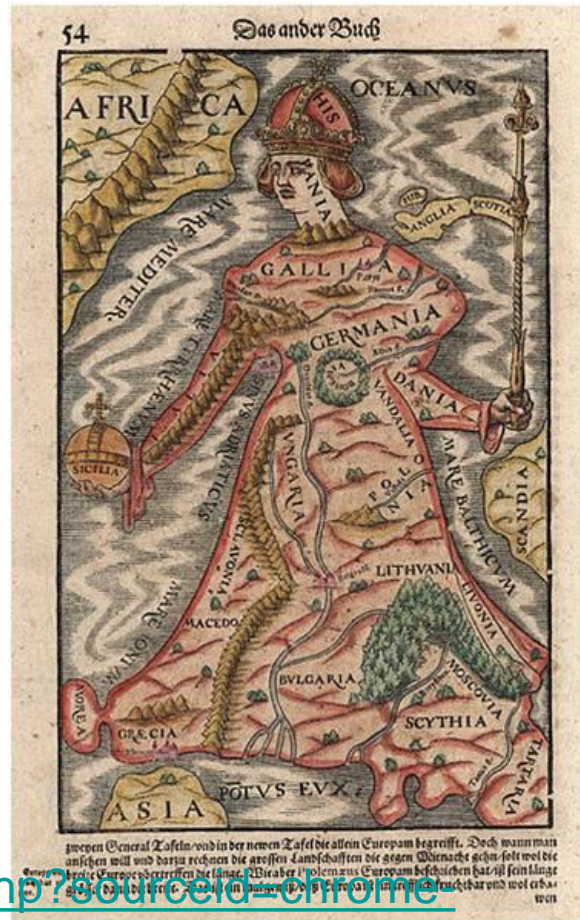

SUPPLINBURGER 1125-1137

לידת אירופה

מפת אירופה כמלכה מתוך: וויקיפדיה
Printed by Sebastian Munster, Basel, 1570

https://www.google.co.il/webhp?source=chrome_instant&ion=1&espv=2&ie=UTF-8#q=%D7%A7%D7%A8%D7%9C%20%D7%94%D7%92%D7%93%D7%95%D7%9C%20%D7%9E%D7%A6%D7%92%D7%AA

במאות השנייה והשלישית לסה"נ נחלשה האימפריה הרומית

סיבות חיצוניות

גבולותיה הארוכים
של האימפריה היו
פרוצים וקשים
להגנה

שבטים נודדים
ניצלו את
חולשת
האימפריה
והחלו לפלוש
לשטחה

סיבות פנימיות

הקיסרים התקשו
לנהל את
האימפריה בשל
גודלה

באימפריה
שלטו קיסרים
שלא התאימו
לתפקידם

במאה הרביעית חולקה האימפריה הרומית לשני חלקים:

הקיסרות הרומית המזרחית (ביזנטיון)

הקיסרות הרומית המערבית

בשנת 410 כבש שבט הוויזיגותים את העיר רומא

בשנת 476 הדיחו הוויזיגותים את הקיסר הרומאי.
כיבוש העיר רומא מסמל את נפילת הקיסרות הרומית המערבית.

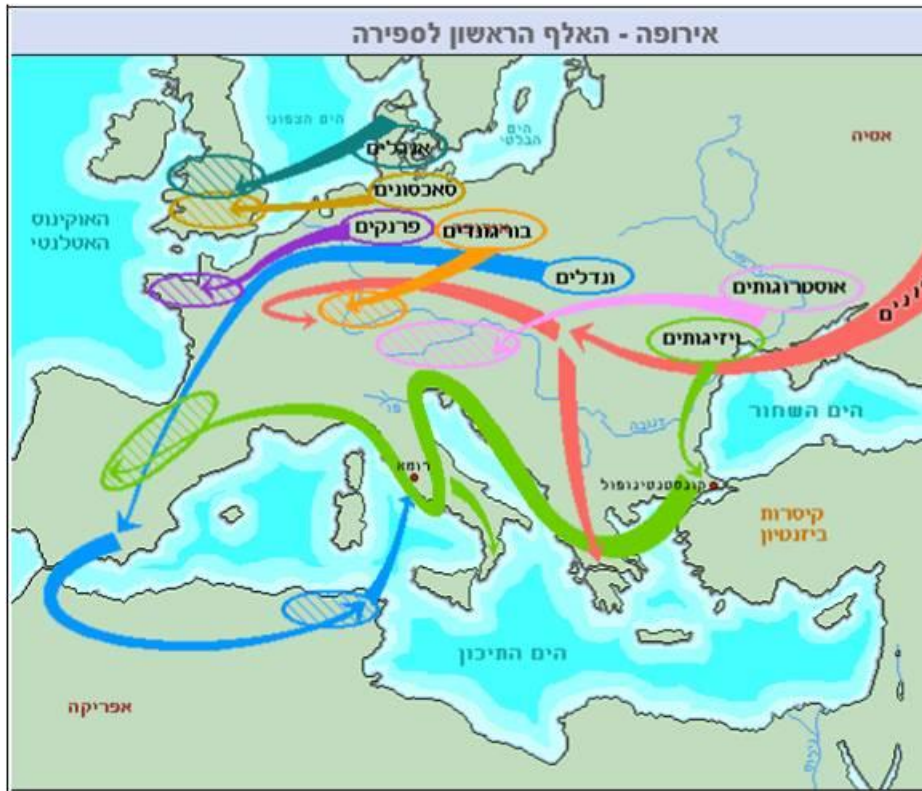
akg-images / asap images

?

באילו אמצעים כבשו הוויזיגותים את רומא לפי הציור?

תהליך הקריסה של הקיסרות הרומית המערבית היה איטי והדרגתי

על חורבות הקיסרות הקימו חלק מהשבטים הפולשים את ממלכותיהם

מתוך: האטלס ההיסטורי - תולדות

?

מי היו השבטים
שפלשו לשטחי
האימפריה הרומית?

בדקו את מסלול
נדידתם.

אחד השבטים שהקימו ממלכה על חורבות האימפריה הרומית היה שבט הפרנקים

הפרנקים התיישבו במאה החמישית באזור שנקרא גאליה

קטע ממפה מתוך: עולמות נפגשים מאות 5-16, עמ' 10

הפרנקים הקימו באזור את ממלכתם – ממלכת הפרנקים.
של ימינו. (France) מרכזה היה בצרפת

המלך קלוביס נחשב למייסד הממלכה הפרנקית

קלוביס התנצר בסוף המאה החמישית לסה"נ

התנצרותו של קלוביס מלך הפרנקים, איור
לכתב יד מהמאה הארבע עשרה

?

כיצד מציגה
התמונה את
התנצרותו של
קלוביס?

מה משמעות
התנצרותו?

הממלכה הפרנקית הגיעה לשיאה בתקופת שלטונו של קרל הגדול

קרל הגדול (761-814) כבש שטחים רבים ואף עזר לאפיפיור להגן על שטחים שבשליטתו

הכתרת קרל הגדול, איור לכתב יד מהמאה הארבע עשרה

?

מה משמעות ההכתרה
של קרל הגדול בידי
האפיפיור?

איזה סמל נוצרי
מופיע בתמונה?

מה משמעותו?

בשנת 800 הכתיר
האפיפיור את קרל הגדול
והעניק לו את התואר
"קיסר הרומאים".

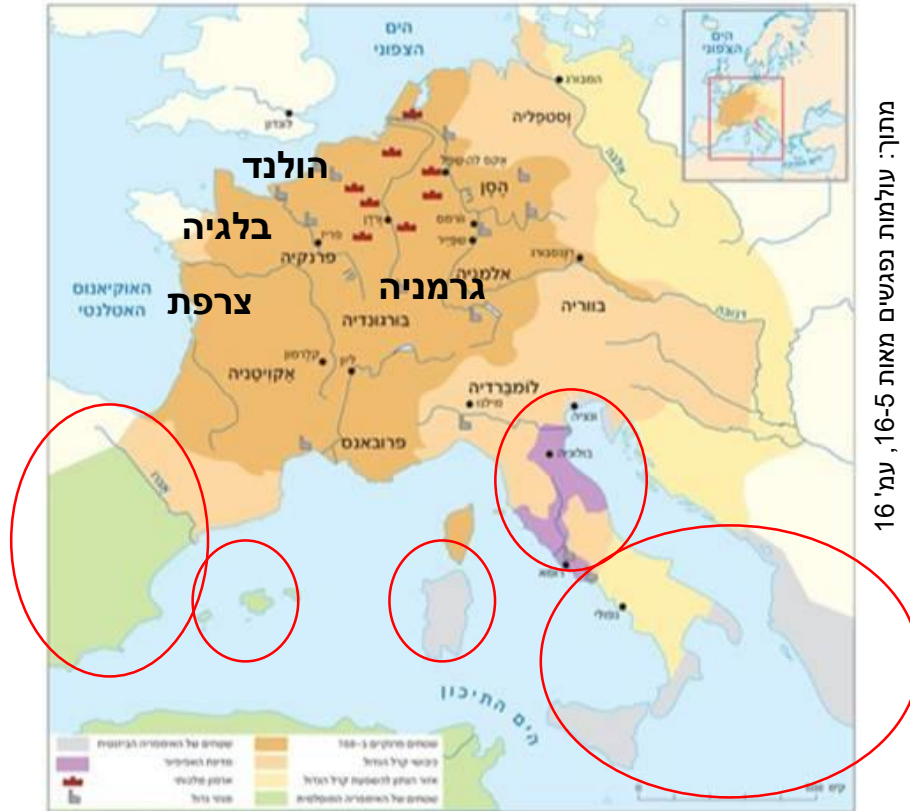

ממלכת הפרנקים בשיאה:

?

אילו מדינות שוכנות
בימינו בתחומי
האימפריה של קרל
הגדול?

באילו מהשטחים
שמופיעים במפה
לא שלט קרל
הגדול?
היעזרו במקרא
המפה.

מתוך: עולמות נפגשים מאת 5-16, עמ' 16

יורשיו של קרל הגדול לא הצליחו לשמור על שלמות האימפריה

בשנת 843 הם חתמו על "הסכם וֶרְדֵן" וחילקו את
שטחי האימפריה ביניהם.

מתוך: עולמות נפגשים מאות 5-16,
עמ' 16

מאוחר יותר, התפתחו על שטחי האימפריה
המדינות: צרפת, איטליה, גרמניה, בלגיה והולנד

מפת אירופה

כפי שצוירה במאה השש עשרה

?

אילו שמות של מדינות מופרות תוכלו לזהות על המפה?

היכן ממוקמת אנגליה על המפה?

אילו יבשות נוספות אתם מזהים על המפה?

אילו ימים אתם מזהים על המפה?

המפה נקראת: "המלכה אירופה".

מדוע?

– היילדברנד, גריגוריוס VII

טוסקנה, רומא, קלן

1) מנהיג רפורמות בכנסייה (2) נאבק על עוצמתה הפוליטית.

- 1059 עמד מאחורי לקיחת סמכות בחירת האפיפיורים מהרשויות החילוניות ברומא ובגרמניה, והעברתה לידי חבר הקרדינלים של הכנסייה עצמה.

- 1066, בעודו קרדינל תחת האפיפיור אלכסנדר II, נתנה הכנסייה את ברכתה למסע הכיבוש אליו עמד לצאת ויליאם הנורמני באנגליה.

- 1073 – מתמנה לאפיפיור בשיאו של המאבק בין הכנסייה לסמכות החילונית

• 1075 התכתיב האפיפיורי

26. מי שאינו מסכים עם הכנסיה של רומא, לא יוכל להיחשב לקאתולי.
27. האפיפיור יכול להתיר ואסאליים משבועת האמונים, שנחנו לאנשי
עוולה.

- 1076 - הכרזת הקיסר הגרמני היינריך IV על הדחת האפיפיור מהכס הקדוש. (1046 היינריך III הצליח להדיח 3 אפיפיורים !)
- גרגוריוס VII - ניתוק קשרי הכנסייה עם היינריך (המשמעות: פטור לנתיני היינריך משבועות הנאמנות שנשבעו לו !).
- ההליכה לקנוסה (לנוכח חשש ממרד, על מנת לבקש את מחילת האפיפיור).

מכתב ההגמונים הגרמנים אל האפיפיור גריגוריוס VII 1076.
 של באזל, אוטו של קונסטנצה, אדלברו של וירצבורג, רודברט של במברג, אוטו של רגנסבורג, אליגרד של פרייזינג, אודלריק של אייכשטדט, פרידריך של מינסטר, אילברג של מיגדן, הציל של הילדסהיים, בנו של אסנבריק אפו של נאומברג, אימדוס של פדרבורן, טיודו של ברנדנבורג, בורכרד של לוזאן, ברונו של ורונה – וינפריד ארכיהגמון של מיינץ, אודו של טרייר, וילהלם של אוטרכט, הרמן של מץ, היינריך של ליאז', ריכרט של ורדן, ביבו של טיל, הוצמן של שפייר, בורקהרד של הלברשטדט, ורנר של שרטסבורג, בורכרד אל האח הילדבראנד.

• פרשת ממלכת הונגריה.

סלומון, מלך הונגריה, נשא לאשה את אחותו של היינריך, בשבועה פיאודלית למלך הגרמנים (דוקא), במקום לאפיפיור גרגוריוס.

האפיפיור עודד תנועת מרד כנגד סלומון, שאפשרה לנתין סורר בשם גזה להעביר לודיו את ממלכת הונגריה מן המלך החוקי שלה.

היינריך ערך מסע להונגריה במטרה להשיב את גיסו לכס המלכות, אך הניסיון נכשל, וטקס הכתרתו של גזה ה-1 נערך בשנת 1075 ברוב הדר ופאר.

בשנת 1073, לאחר שהיינריך ה-4 מינה ארכיבישוף לעיר מילאנו בלי אישורו של האפיפיור, איים האפיפיור לנדות את המלך.

לאחר שהאפיפיור גרגוריוס ה-7 איים לנדות את המלך, הודיע היינריך ה-4 לבישופים על פיטורי האפיפיור

בשנת 1073, לאחר שהיינריך ה-4 הודיע על פיטורי האפיפיור האפיפיור נידה את המלך.

לאחר שהאפיפיור גרגוריוס ה-7 איים לנדות את המלך, הודיע היינריך ה-4 לבישופים על פיטורי האפיפיור

(לאחר ניצחוננו על הסקסונים) בשנת
1075, - כינס ועידה כנסייתית בוורמס
בינואר 1076 (אנשי כנסייה בכירים
מגרמניה ואף אחדים מאיטליה). רוח
הדברים בכינוס העידה על הביקורת
הגורפת כנגד מדיניות האפיפיור, ואת
תוצאות הדיון סיכמו במכתב גלוי. כבר
בפתח דבריהם התעלמו הכותבים
בהפגנתיות מעובדת היותו של גרגוריוס
נושא בכהונת האפיפיור מזה שלוש

מכתב הקיסר היינריך הרביעי אל האפיפיור גריגוריוס השביעי.
(27 מרס, 1076).

היינריך, מלך, לא בתוקף אווורפציה, אלא בתוקף הסמכה קדושה של האלוהים, אל הילדבראנד, לא עוד (נזיר) אפוסטולי, אלא נזיר מזויף. הנך ראוי ל"ברכה" זו, שכן לא ימצא ולו גם דרג אחד בכנסיה, אותו לא הבאת לידי אי כבוד ובלבול. אם נזכיר כמה מקרים מיוחדים: לא זו בלבד, שלא התייראת לפגוע במושלי הכנסיה, שנמשחו על ידי המשיח, ארכיהגמונים, הגמונים וכמרים, אלא אף דרסת אותם ברגל גאחה, כאילו היו סרפים נבערים מדעת מה יעשה אדונם ובאמצעות בוזנם קנית לעצמך חיבה ויקר מפי ההמון. אתה קבעת, שכל (אותם רבי כנסיה) אינם יודעים דבר; אתה לבדך יודע כל וידע זה שאפת לנצל לא לבנות, אלא לחורבן ...

השלמנו עם זאת בשל ההוקרה, שאנו רוחשים לכס האפוסטולי, ברם
אתה חשבת ענוותנו למזרא ולא הססת להרים יד כנגד הסמכות המלכותית,
אשר הוענקה לנו על ידי האלוהים ואיימת לשלול אותה מעמנו, כאילו
שקבלנו הממלכה ממך, כאילו היו הן הממלכה והן הקיסרות בידך אתה
ולא ביד האלוהים. אדוננו ישו המשיח וימן אותנו אל המלוכה, אך לא וימן
אותך אל הכהונה. השלבים בעליהך היו אלה: על ידי מרמה, היינו כל
אשר הנו נבזה ונמאס ליעוד הנזיר, זכית בממון, על-ידי ממון — בחסדים,

אף כי כאשר תפסת בזרוע הממשל על הכנסייה, היה ידוע לנו היטב עד כמה בלתי חוקי ומרושע היה המעשה, שהעזת לעשות, בשחצנותך המפורסמת ברבים, ועד כמה מנוגד לזכויות המקובלות ולצדק, בכל זאת מצאנו לנכון להוריד מסך של שתיקה ותרנית של הראשית החטאה של כהונתך, בקוותנו, שהתחלות עוולה אלו תבואנה על תקונן ותבוטלנה על ידי יושר ושקידה במהלך שאר מלכותך.

ברם עתה, כפי שמעיד ביגון מצבה המצער של הכנסייה כולה, הנך מתמיד בעקשנות לשמור אמונים להתחלותיך החטאות בעוול ההולך וגובר של פעילותך והחלטותיך...

גרגוריוס: חרם ונידוי על היינריך ה-4,
הדחת כל ההגמונים הגרמניים.
הכרזה על הדחת מלך הגרמנים מכיסאו,
ושחרור כל נתיניו מחובת הנאמנות כלפיו.

התכוננות צבאית: הסכם מלחמה אפיפיורי עם מלך הנורמנים (דר' איטליה),
עם הרוזנת מתילדה מטוסקנה, ועם הפיאודלים הסקסונים, אויבי המלך..

תגובת היינריך ה-4: במעמד מלכותי מפואר באוטרכט הכריז
על הדחת האפיפיור מכיסאו, כמורד בקיסר.

היינריך: ההליכה לקנוסה כטקטיקה

Eduard Schwoiser
1826 — 1902

1077 - ההליכה לקנוסה :

המלך היינריך IV

האפיפיור גרגוריוס VII

בוועידה הכנסייתית ברומא ב 1080 הכריז **האפיפיור** על הכרתו ברודולף משווביה כמלכם החוקי של הגרמנים, והכריז על חרם שני ועל הדחתו הסופית של היינריך ה-4 מכס המלוכה.

1080 חזר **היינריך** והדיח את גרגוריוס, בתמיכתם של הגמונים אחדים שנותרו נאמנים לו.

היינריך גם מינה אפיפיור חדש מנאמניו, את קלמנס ה-3, ופלש עם חילותיו לאיטליה על מנת להושיב אותו על כס האפיפיורות ברומא.

האפיפיור הזמין את הנורמנים להגנתו. הנורמנים שדדו ושרפו את העיר

ב-24 במרץ 1084 הוכרז קלמנס ה-3 לאפיפיור באופן רשמי, היינריך ה-4 זכה בהכתרתו האימפריאלית מידיו של האפיפיור החדש. **גרגוריוס ה-7** שהפך לשנוא נפשם של תושבי רומא, בילה בסלרנואת ימיו האחרונים דואב ומר נפש. הוא מת בודד ב-25 במאי 1085.

- 1083 גרגוריוס VII קורא למנהיג הנורמנים לבוא לעזרתו נגד היינריך IV, שכרת ברית עם הביזנטים ואיים על רומא.
- 21.3.1084 נכנס היינריך IV לרומא וכעבור עשרה ימים הוכתר ל**קיסר האימפריה הרומית הקדושה** על ידי אנטי-אפיפיור קלמנט III שמונה על ידו במקום גרגוריוס VII.
- 24.5 מנהיג הנורמנים עלה על רומא בראש 36,000 איש וכעבור שלושה ימים שחרר את גרגוריוס VII שהיה נצור במבצר סנט אנג'לו שליד רומא.
- סיום חייו: גרגוריוס העביר את שנתו האחרונה בגלות, שם מת ב-25 במאי 1085.

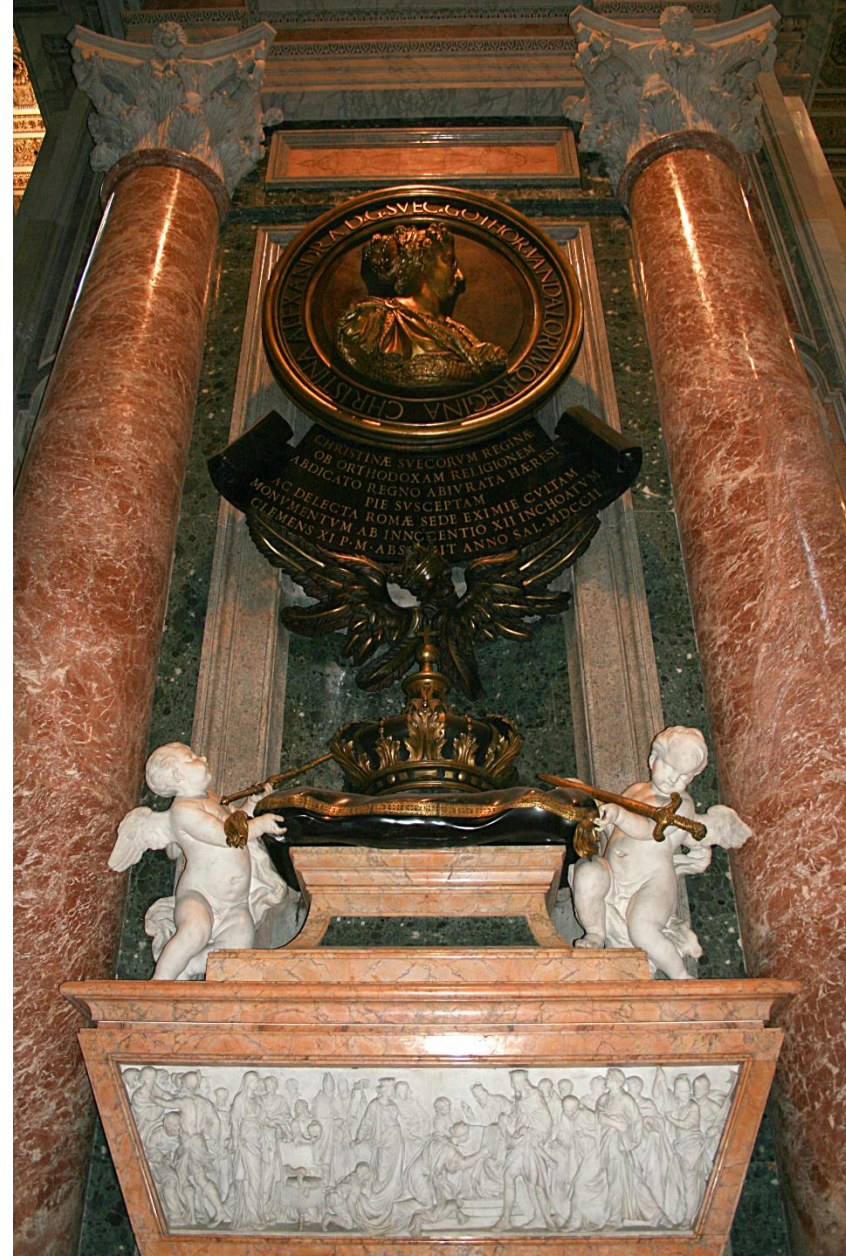
מטילדה מקנוסה (1046 - 1115)

רוזנת טוסקנה מ-1055

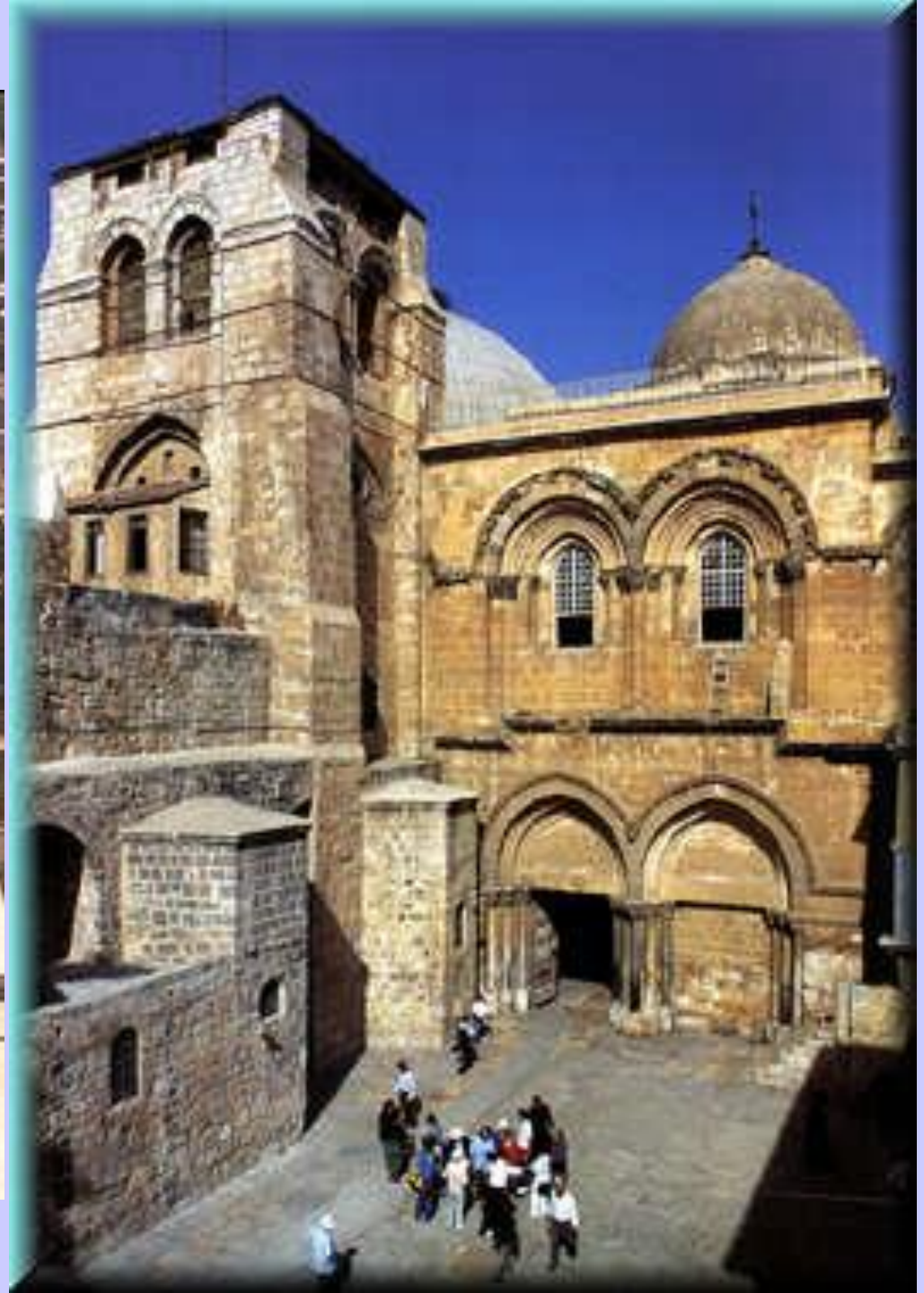
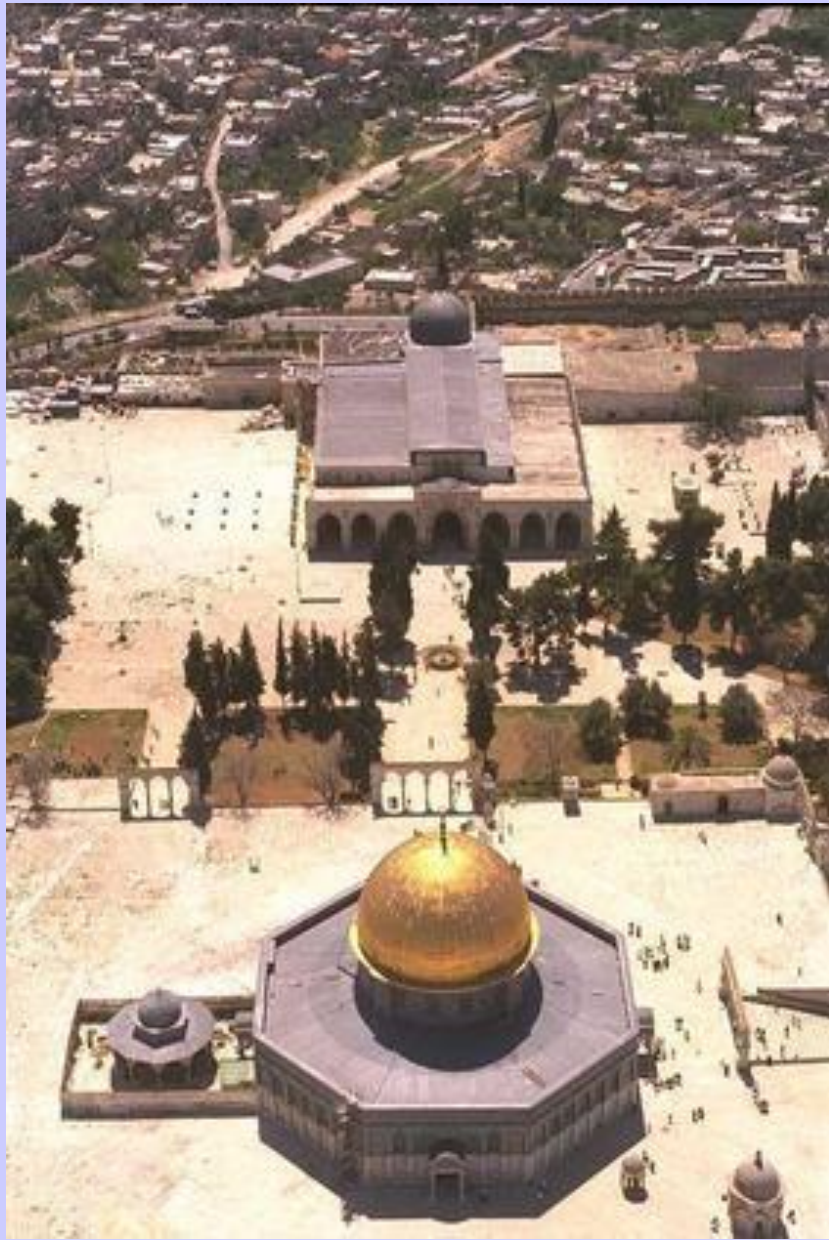
- 1,600 דונם של יערות עבותים, כרי אחו, גנים וכרמים –
- 1076 – מקבלת את חבלי אמיליה רומנה, לומברדיה, טוסקנה, וקנוסה כמרכז התפקודי.

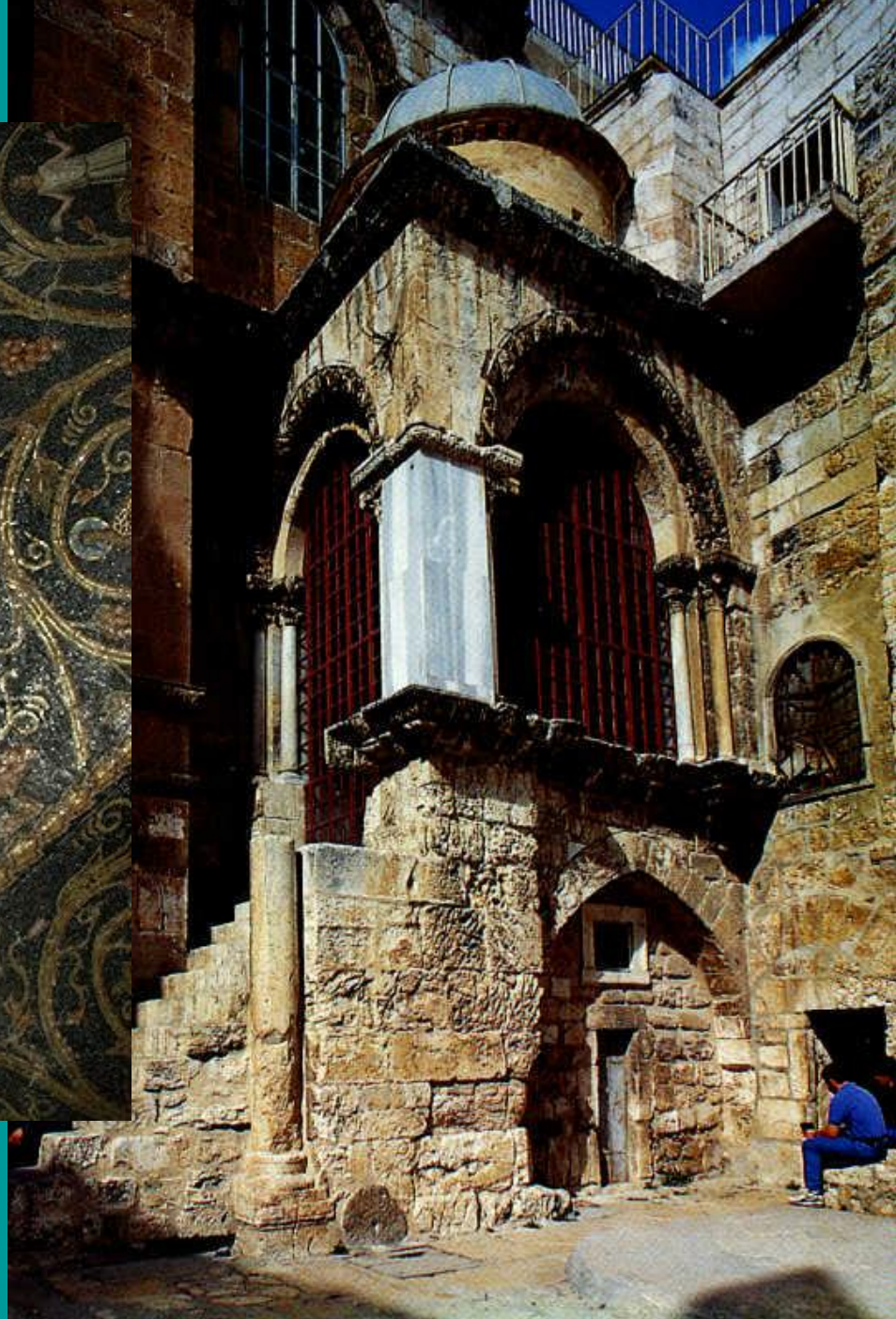

Maria Clementina Sobieska •

קתרינה משבדיה

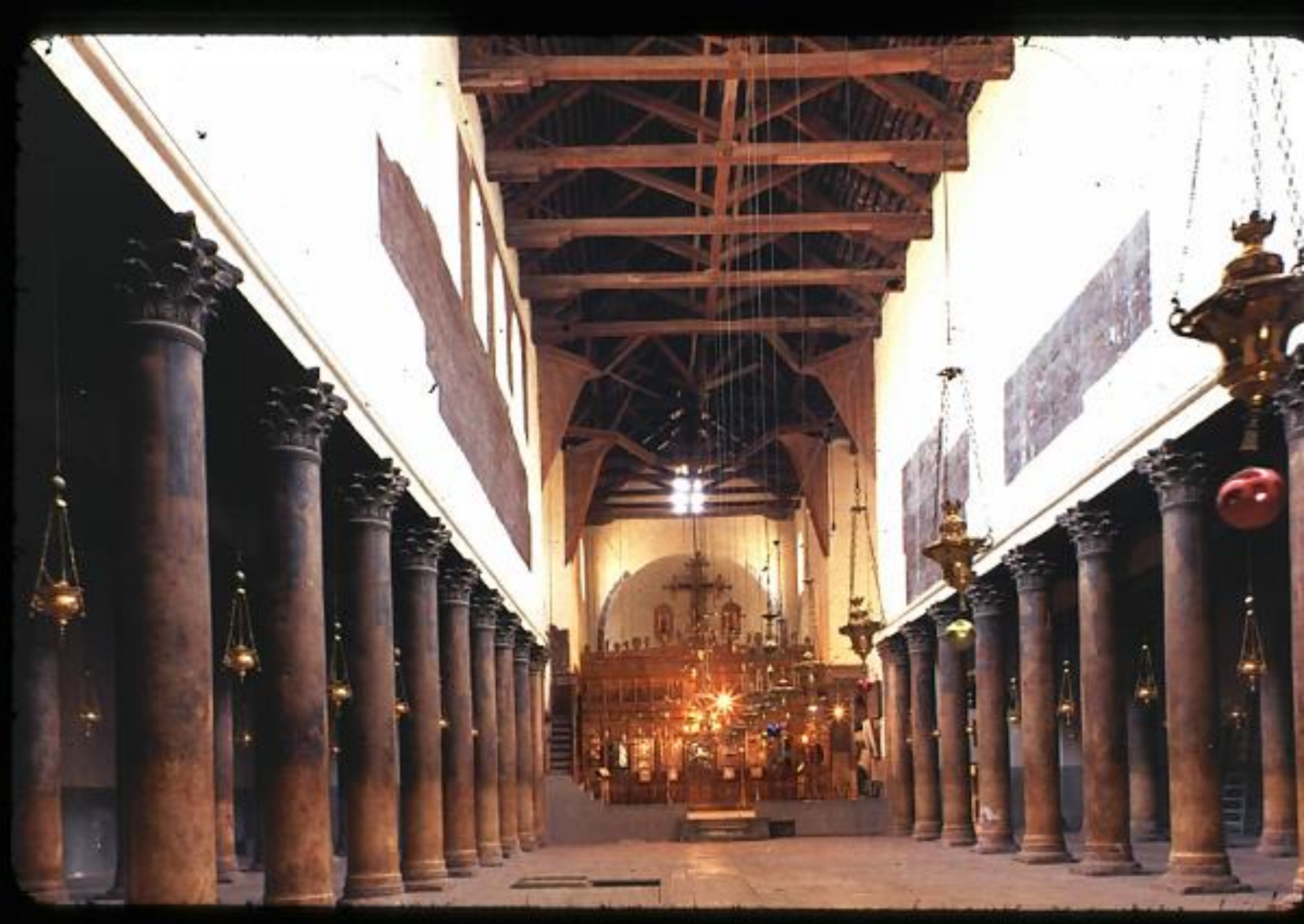

B

HAIRACYNQAOCHEN
KCONCETANTINDIOAEI
CONPNAFONTRICONKAT
NNEAONIS TENEYMA
TOBAXY EXB
EETNASTALONKANO
NAPITXONIONTOBHE
ANONATEKONNYNAPRO
KONNENYNEPOIC
PROLOEYTXMGEALOU

OPICENAGH
ADZCLOA
NATAHON
EKPOREYOME
ZGONONON
EPRAVE GY
MENDKTESC
ZOMENONZ
CENMAREALC
ZADAINAP

